

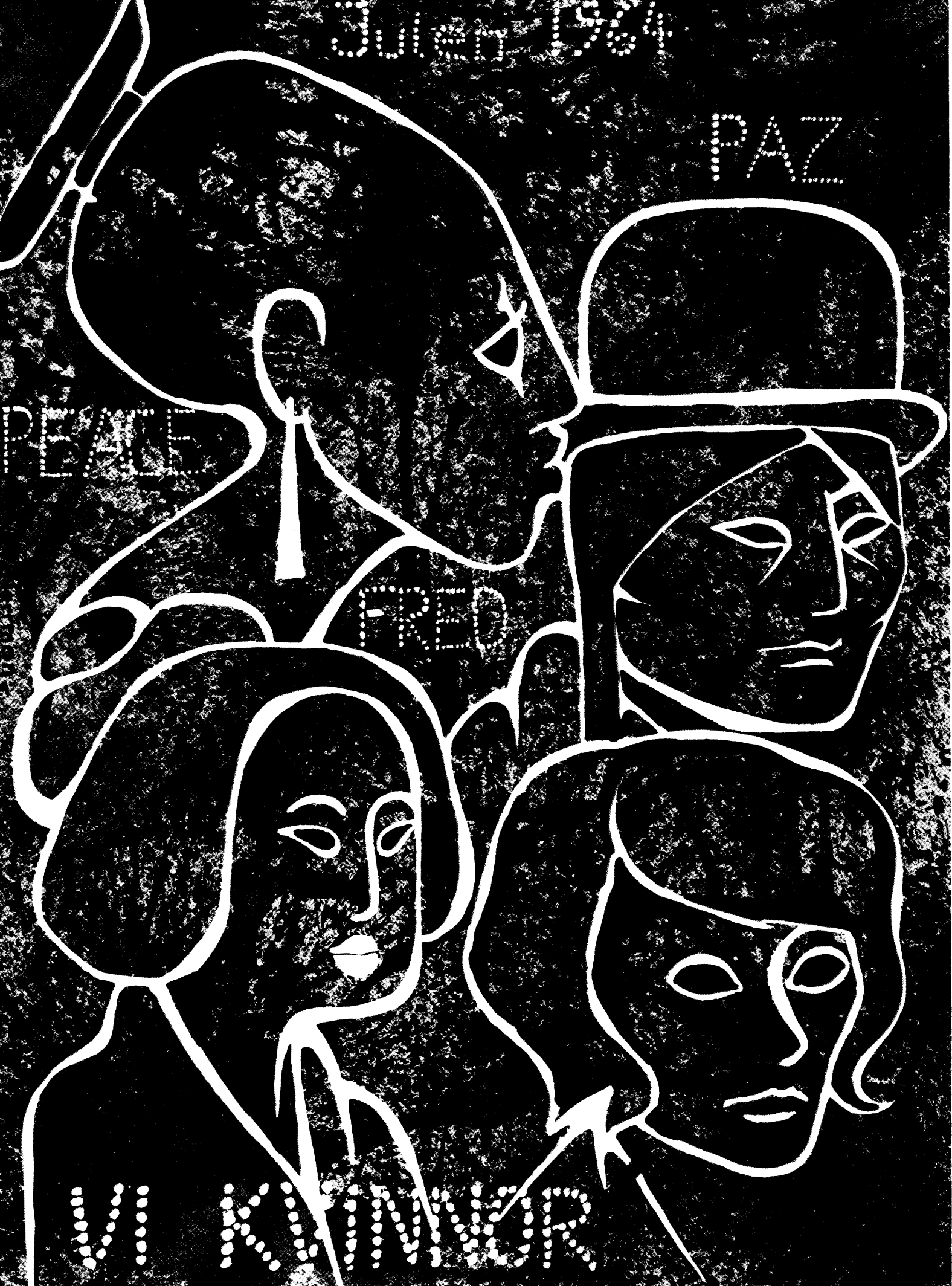
June 1964

PAZ

PEACE

RED

VINYL

MED HÄNSYN TILL att Sverige ännu ej sagt ett slutgiltigt nej till anskaffandet av kärnvapen reste aktiva fredsarbetare på ett tidigt stadium före det i höstas genomförda riksdagsvalet kravet, att de svenska män och kvinnor som kandiderade till den nya riksdagen för väljarna skulle deklarera sin åsikt i denna fråga.

Kalmar-Jönköpings distrikt av Svenska freds- och skiljedomsföreningen tog fasta på förslaget och tillskrev inför valet 71 kandidater, däribland de fem första på samtliga riksdagslistor i Jönköpings län, och bad om svar på frågan:

— Kommer ni som eventuell riksdagsman under nästa mandatperiod att medverka till beslut, som kan främja införandet av kärnvapen i det svenska försvaret?

Av de 38 kandidaterna som besvarade frågan gav 33 ett reservationslöst nej. De nio riksdagskandidater som slutligen valdes i Jönköpings län hade samtliga uttalat sig mot anskaffandet av svenska kärnvapen, även om några av dem anförde vissa reservationer.

★

FOLKETS HUSRÖRELSEN har i höst genomfört en mycket uppmärksam kongress. Livlig debatt väckte bl. a. en motion om utsmyckning av samlingslokaler. Författaren Birger Norman gjorde under debatten ett temperamentsfullt inlägg, där han vände sig mot uttrycket "konstnärlig utsmyckning". Konst och kultur, ansåg han, skall inte vara något som man hakar på efteråt som någon slags lyx ovanpå nyttigheterna — kulturen måste vara med redan när kalkylerna för byggnationen görs upp. I anslutning till debatten antog kongressen ett uttalande, där man framhåller som angeläget att den allmänna yttre miljön inte sätts på undantag. Samlingslokaler huvudmän kan inte med egna medel stå för anskaffandet av konstverk, varför statlig bidragsgivning bör komma till stånd, ansåg kongressen.

★

AV ALLA SAMTIDA SVENSKA FÖRFATTARE är Pär Lagerkvist den som nu är mest översatt. Hans verk finns på 34 språk och antalet översättningar uppgår till 278. Den första översättningen gjordes 1921 av den då 30-årige författarens dramatiska trilogi "Den svåra stunden". Den översattes till franska. Bland Pär Lager-

kvists mest översatta verk märks "Onda sagor" från 1924, som i år översatts till ryska, "Dvärgen" från 1944, som förra året översattes till slovakiska samt "Barabbas" från 1950 som senast översattes till katalanska.

★

DEN STIGANDE EFTERFRÅGAN på arbetskraft skapar många nya arbetstillfällen för kvinnor och eftersom kvinnorna betraktas som ett värdefullt arbetskraftstillskott gäller det att stimulera dem att gå ut i produktionslivet. Arbetsmarknadsverket startar således inom kort en aktion för att underlätta kvinnornas inträde och återinträde på arbetsmarknaden. Det skall bl. a. ske genom en upplysningskampanj om möjligheter till omskolning, fortbildning och repetitionskurser, främst i orter med tung industri, där det oftast finns många gifta medelålders kvinnor som önskar förvärvsarbete. Hittills har det rätt tveksamhet ifråga om att placera kvinnor på traditionellt manliga arbetsuppgifter och kvinnorna själva är i många fall inställda på typiskt kvinnliga arbeten. Kampanjen riktar sig därför i lika hög grad till kvinnorna som till arbetsgivarna.

★

ATT KVINNORNA är i stånd att klara yrkesarbete lika bra som männen och i vissa fall är betydligt lämpligare som yrkesarbetare i industrigrenar som hittills ansetts som "manliga" har man erfarenhet vid AB ADDO i Malmö. Där finns ett par hundra kvinnor anställda för kontorsmaskintillverkning. Inte bara kontrolluppgifter som petiga iläggningsarbeten har visat sig lämpliga för kvinnor, utan också sammansättning med användning av elektriska komponenter, uppgifter som tidigare ansågs reserverade för männen. Inte heller har det varit några svårigheter med den ofta debatterade frånvarofrekvensen. När det gäller kortvarig frånvaro märks ingen skillnad mellan kvinnor och män. Företaget ger dessutom kvinnor med småbarn en extra favör på morgnarna. Man har överseende med sen ankomst om denna beror på att barndaghemmen inte öppnar i tid. Inte heller är frånvaron på grund av barnafödande någon belastning för kvinnorna i bolagets ögon. Man ser det som en parallell till männens militärtjänst. Problem på grund av personliga svårigheter följer inte könsuppdelningen. Där drabbas män lika ofta som kvinnor.

OMSLAGSBILDEN:

Konstnärinnan Solveig Norrman har komponerat omslagsbilden till årets julnummer.

TV - Radio - Transistor

— alltid ett fynd hos

**International
teve**

Blekingegatan 6 — Tel. 40 96 11

vi kvinnor

Nummer 8-9 - 1964 - 16:e årg.

Ansvarig utgivare:

VALBORG SVENSSON

Redaktör: BIRGIT JANSSON

I redaktionskommittén:

GUNNEL GRANLID

MAUD SUNDQVIST

BIRGIT ÖHRN

Annonser: BIRGIT VINNÄ, Gimå-
gat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

★

Utkommer med nio nr per år

Prenumerationspris per år 8 kr

Lösnummer 1: - kr.

Postgiro 5 13 23 - Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS

VÄNSTERFÖRBUND

Tel. 32 80 96

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1964

ur innehållet:

Är barnet människa?	3
Det leker mig i hågen	4
Mysterier och svandunstoffer	5
Novell: Julnatten	6
Barn — fyra dikter	7
Charles Chaplin	8
"Aldrig mera krig..."	10-11
Annorlunda barns mamma	12
Sara Lidman svarar på tre frågor	14-15
Novell: Fotomodell försvinner	18-19
Barnens sida	22
Käseriet: rena nöjet	27
Julkräns	28

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsinriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift frö fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och rätt att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra alla barn ett lyckligt liv i trygghet; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

är barnet människa?

FN-dagen har högtidligt firats i landets skolor, åtminstone i en hel del. Vem firar den annars strängt taget? Hos oss i vår skola hade vi ett utmärkt föredrag av en vit förkämpe för de färgades sak, mr Bernstein, och eleverna lyssnade andlöst under den förlängda morgonsamlingen till hans skildring av de färgades out-
härdliga vardag. Inom parentes finns ingen tacksammare publik än morgonsamlingens. Man är pigg och utvilad och lite extra stimulerad av utsikten till en förkortad första lektion.

En fotoutställning belysande FN:s verksamhet var också arrangerad och på ett tunt snöre hängde en liten broschyr. "Allmän förklaring av de mänskliga rättigheterna" antagen 1948.

I artikel 5 står det: "Ingen må utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning." Och i FN:s förklaring om barnets rättigheter har det fastslagits i grundsats 9 att "barnet skall skyddas mot alla former av vanvård, grymhet och utnyttjande."

Vår egen lag är inte lika otvetydig. Den tillåter ganska avancerad misshandel förutsatt att den utövas av den starkare mot den svagare, helst förenade i blodsband, med andra ord föräldrabarn. Men också fosterfäder eller mödrar godkännes: Vi vet nu att årligen dör barn i Sverige inte av svält, men av misshandel. Läkare har slagit larm, men samtidigt vittnat om svårigheten att sätta fast förövaren. För faktiskt är det ändå inte tillåtet att aga ihjäl barn, han eller hon riskerar rent av några månaders fängelse, längre straff tycks inte utmätas i praktiken.

Alla som har med barn och ungdom att göra vet att misshandel i hemmen inte är särskilt ovanlig. Som lärare har jag varit med om att vuxna ynglingar inte vågar gå hem med ett underbetyg för brutala faders skull. Småbarnen skall vi inte tala om. Sällan klagar någon, de små kan inte, de äldre är generade om inte annat.

Grannar vill inte lägga sig i vad som sker bakom hemmens helgade väggar. Jag tycker heller inte att det är rimligt att vältra ansvaret för barnens skydd på grannarna. Åtminstone i de stora städerna vet man dessutom för litet om varandra trots lyhörda varningar.

Måste vi inte se till att barnet från första stund får ta sina mänskliga rättigheter i besittning? Måste vi inte göra klart för oss själva och andra att barnet inte är föräldrarnas tillhörighet, vi bär alla ett gemensamt ansvar. För många föräldrar är ansvaret för tungt för dem ensamma att klara. De behöver inte bara ekonomiskt stöd de behöver råd, kunskap och mångskiftande hjälp. Vi måste driva på utvecklingen av daghemmen, det måste finnas daghem och lekskolor i tillräcklig skala. Det räcker inte med daghemsplatser för ca 3 % av barnen, det statliga målet under

1960-talet, f. n. har vi som bekant inte ens plats för 2 %. Daghemspersonalen förstår snart om barnens hemmiljö är olämplig, de bör få möjlighet att ingripa mot skadliga föräldrar. I första hand med råd och dåd och hjälp. Jag tror inte många föräldrar är ohjälpliga. De är förvirrade, osäkra, trötta, okunniga, dumma kanske. Några är väl sjuka rätt och slätt och en del oansvariga. En tiger ställer vi inte till ansvar om den dödar, men vi släpper inte

heller in barn i burarna. Läkarna vittnar om att vi däremot skickar barn tillbaka till hemmen sedan de nödtorftigt lappats ihop på sjukhus. Av brist på bevis kan man intet göra. Vad blev det av de mänskliga rättigheterna. Eller är barnen inte människor, med-människor?

Nu är vi beredda att fira barnens högtid, som det heter (fast jag tycker förstas att skyltfönstren talar ett annat språk).

Låt oss ha så livat som möjligt med små och stora barn, men låt inte julgranen skymma sikten, så vi glömmer de stora, brännande barn- och ungdomsproblemen, som vi med gemensamma krafter skall föra ett steg närmare lösningen 1965.

Ira Palmér

det leker mig i hågen

Honorine Hermelin Grönbeck har kallat sin nya bok "De hemliga rollerna" (Natur och Kultur). Titeln går tillbaka på ett Goetheord och vill antyda vikten av att det invärtes hos oss inte förkvävs, den hemliga roll som kan skapa kontakter människor emellan och samhörighet på jorden. Det är en bok fylld av visdom och grace, en bok för unga föräldrar och problemtyngd ungdom liksom för yrkesverksamma uppfostrare.

Några citat belyser dess egenart bättre än icke sakkunniga omdömen.

"Arbetsglädjen är ju vardagens innehåll och hälsa, och vardagen är arbetsglädjens fasta mark. Den enheten, mellan det självfallna och det outtömliga, kan uttryckas i de tre orden: Var morgon ny, men likväl i det hemlighetsfulla: Det leker mig i hågen. Ty det är den Stora leken som rinner in i arbetet, likafullt i vardagsarbetet, och fyller det med kraft och spänstighet — gör det till den mäktiga, den Allvarliga leken."

"— det är en ofrånkomlig verklighet att det finns tider då ingenting leker mig i hågen — Tyngst går det ut över vardagen. Ty morgonen är inte ny, och dagens arbete tar bara ut krafterna, är inte tillika mat och näring. Ur-rytmen i vårt liv: att liksom segna ned i mörkret, sedan dagens krafter är förbrukade, och se, man står upp igen med ny håg och med nytt mod — den rytmen är bruten."

"Vi får inte glömma att detta upphörande av livsrytmen ofta kommer som en chock över en ung människa i brytningsåldern, i tretton—fjortonårsåldern. Hon — eller han — vaknar en morgon och är helt enkelt trött, dödstrött, led vid allting. Och i går var hon det glada, tillitsfulla barnet, som knappast visste vad trötthet var — så friskt pulserade livsrytmen — som kunde sluka kunskaper och tillägna sig olika slags sport och andra krävande färdigheter med en iver och aptit — som visst bara kan stäckas av pressen i vårt skolsystem."

"Skulle man försöka samla det viktigaste och bästa barndomen har att bjuda, eller borde bjuda, i ett enda ord skulle det visst vara trygghet; tryggheten att man är älskad, välkommen, att man hör till, att man duger, att man kan — om man får hålla på."

"Det är trygghetens bo, byggt så självfallet och tveklöst med varje andedrag i barndomen — kanske raserat ibland men dock hopfogat igen — som i denna andra trotsålder av en inifrån kommande makt blir ohjälpligt sönderrivet."

"Det finns en ådra som i dessa tunga tider söker sig fram för att hämta näring ur upplevelser av livets rikedomar. Vad som här hastigt antytts med orden livets rikedomar, kanske kan det i sina grävsta konturer fångas in i de fyra upplevelserna: möten med människor, möten med naturen, möten med konsten, det vill säga allt vad vi har på hjärtat som inte kan finna uttryck annat än genom konst, och möten med ett arbete som vi ger oss åt med liv och själ."

"Är måste gå, då man bara har att träda åt sidan, beredd till sakligt samarbete med dessa ungdomar — som går där med sin gnagande fråga vad det skall bli av deras liv — och i hemlighet bestråla dem med vissheten: visst duger du, visst kan du, gå på bara! Dock, i denna ålder trycker skolan sin prov- och examens-

prägel på tillvaron. Den hotar att på en alltför smal grund fälla dom: Du duger inte."

"Vad skall det bli av mitt liv? I den närvarande dagens situation tvingas vi ofta att förnimma hur denna ångestfulla oformulerade fråga lyder så: Vad kan förlösa mig ur tråkigheten?! Tråkigheten hemma, i skolan, på arbetsplatsen, med kamrater, för egentligen har vi inte något roligt ihop. Så griper man efter något som hjälper, som dövar på ett eller annat sätt, också genom att fordra oeftergivlig sammanhållning — i brist på samhörighet: sprit, narkotika, rackartyg, nidingssåd, brottslighet. Hur känner man inte inför allt detta onda att det är ett 'förlösande ord' som saknas: från en människa — i förbifarten utan åthävor — men främst från ett levande samarbete."

"Hellre än att leva i en skola, där man ständigt riskerar att vara mislyckad, borde ungdomen få komma ut i ansvarigt arbete — ju förr dess hellre — under ungdomstidens första kritiska skede, då den stora ångesten över att inte duga något till kommer över dem."

"Det viktiga är ungdomsupplevelsen. Får den komma till sin rätt, kan ingenting kväva en människa. — Yrkenas ensidighet kan sedan, även under livets långa lopp och hårda tryck, aldrig helt kväva eller krossa en människa; ty människan själv drar en vidare värld med sig, var hon än hamnar."

"Vilket ansvar kastas inte på skolan av denna aspekt — särskilt den högre skolan, som innefattar ungdomsupplevelsernas oersättliga år. Skolan har till sin disposition all världens rikedomar att förmedla till de unga; och den utgör principiellt den yttersta utposten för mångsidigheten, innan yrkesutbildningens ensidighet måste ta vid."

"Var gång en upplevelse genomtränger en ung människa och griper henne så starkt att hon i sitt inre på ett eller annat sätt binder sig därvid — vid en ny syn — vid ett eget arbete — vid en

människokamrat — så spelar hon ju ett högt spel, med livet som insats och utan garanti att det kommer att slå väl ut. Men vilken fasthet och ro och uthållighet kan inte breda ut sig från det ögonblick då man slog till — kosta vad det vill."

"— ingen mottaglighet är så öppen som barndomens, och inga upplevelser så starkt och suveräna som ungdomens. Vårt upfostringsystem tränar emellertid hårt det utvärtes — att lära detsamma, reproducera det givna. Det är de invärtes rollerna som på alla sätt ansas och vårdas — nej, pressas fram med alla medel. Tack vare vårt slutna skolsystem kan det ske systematiskt från tidig barndom upp i den mognande ungdomen — genom testningar, provningar, fasta kursplaner, betyg och poäng."

"Ett lufthål har hittills funnits i det nordiska skolsystemets anmars så slutna och väl bevakade borg. Det lufthålet är ännu i någon mån folkhögskolan."

★

Ja, detta är en bok som ni måste läsa. Dess författare är en märklig person: gudabenådad pedagog och talare, skolad historiker, en djupt religiös tänkare med levande ansvarskänsla för

Fortsättning på sidan 25

Detta är helt "på lasso".

En flicka, som bor på en avlägsen planet, satt en kväll och kikade ner på jorden. Eftersom hon var flera ljusår från oss, så såg hon, inte nutiden, utan folk från längesen. Det såg spännande ut. En klunga människor höll på att spela teater utanför en kyrkomur. Det såg ut, som om några fattigt klädda män med stavar i händerna bugade sig framför en upplyst krubba där ett litet barn låg. Det hon såg var ett mysteriösa spel. Och det var vid den kristna jul-tiden för mycket länge sedan. Hon ville se mera av det. Och hon for ner till jorden och såg sig omkring.

Vi firar jul alla år. Och vi gör det vid tiden för Kristi födelse, som av lärde män fastställts till den 25 december. Vi firade fest i Sverige redan innan Kristus var kommen. Sen urgamla tider hälsade man det återvändande ljuset med Jolablot. I Rom firade man saturnaler vid denna tiden, och där var också seden med julklappar vanlig. Gamla hedniska bruk övertogs av kristendomen när den kom. Våra vikingars sätt att "dricka" jul tedde sig nog lite i burleskaste laget för de söderifrån kommande kulturkämparna. Men en jul utan skinka, öl och uppsluppen fröjd vill vi inte gärna tänka oss. Och ofta är det ju så, att man inte kan "ta bilen" hem från ett julagille. Eller hur?

Ordet "jul" lär ha något att göra med upptåg och spex. I England spelas ända sen 1600-talet varje jul på Drury Lane och Covent Garden "Christmas pantomimes", gamla julbaletter, som slutar med tokerier.

Den lilla flickan från planeten såg en svensk småstad en kväll i julhelgen. Torget där var upplyst av en jättegran med elektriskt ljus i. Hon visste inte, att det där var en gammal svensk sed, att sätta ut en gran eller julruska utomhus. De gamla germanerna, hedningarna, gjorde så, och vi gör så med.

mysterie- spel och svanduns- tofflor

Bruket att gå omkring med en julstjärna och sjunga i kör fick vi inte ha ifred för konung Fredrik I, som förbjöd sådant fåfängligt uppträdande som att löpa omkring på gatorna med juhlbock och stierna och föra oväsen. Planettflickan fick se Stockholm en tidig lussemorgon och förundrades storligen.

Det fanns en gång en annan liten flicka, hon med svavelstickorna. Hon satt ute och frös och tittade in till en dansk borgarfamilj, som firade jul. De är stillsammare där, de dansar inte kring granen, de går sakta och högtidligt. Barnen tindrar.

Vi, sena tiders barn, vi äter oss mätta på julafton, och sen sjunker vi, ofta, inte alltid, tack alla gamla goda seder, ner vid TV:n och tittar på hur dom glappar i Sveriges Radio-TV. Ett tusenfalt "hu" borde höras här.

Men det allra underligaste, som den interstellära tösen upplevde, var vår julsmytning. När hon kom hem till sitt berättade hon så här för dom därhemma:

Det var så mycket folk ute och såg på butiksfönsternas saker. Folk hade brått. De köpte allt möjligt. Men alla bodar, som möjligtvis kunde, skyltade med saker att sova i. Nylonnattlinnen, sidenpyjamas, vadderade morgonrockar, bäddkoftor, nattmössor av tyll, och dessutom med röckrockar, tofflor, herrtofflor, damtofflor av guldbrokad och skinn, av sammet med svandun på, "TV-tofflor" och tusen andra ting som man har när man ska sova. Det är förklarligt, att man, när man nu har tid ett par dar, vill se ut som en filmstjärna i negligé, det kan ju kännas högtidligt och ovanligt nog, men julen är väl i alla fall inte bara en sovhögtid.

Så tyckte flickan från stjärnan.

Karin Ödeen

med fem diamanter

Sara Lidmans nya roman — den andra från Afrika — är så mångskiftande, man skulle nästan vilja säga mångskimrande — för Sara Lidman målar ju livet som ingen annan — att man genast börjar läsa om den, när man slutat första gången.

Först fångas man av kärlekssagan mellan den glade pojken Wachira, en högst vanlig afrikansk boy, som tjänar sitt knappa bröd var det faller sig, och den ljuvliga Wambura, varm, mjuk, klok, fast förankrad i den misshandlade afrikanska jorden och familjen. De är fyllda av kärlek och lycka. Fattigdom, analfabetism, sjukdomar, de vitas alla fånigheter, inget kommer dem vid. — Till en tid förstås, det går inte att skapa några fridlysta lyckooaser i nödens och fattigdomens öknar.

Så har vi de vita. Ett särskilt gott

öga har Sara Lidman till kolonialtjänstemännens sysslolösa, okunniga, snåla, larvigt välvilliga hustrur — mem sahibs — av olika schatteringar. Hon kunde valt att skildra grymma, djävulska, infernaliska representanter för de vita, jag tror inte det skulle upprört oss hälften så mycket som dessa jollrande våp, som anförtror sina äkten-skapliga bekymmer åt en hövligt lyssnande boy, som funderar på om man inte kunde få några shillings som tack åtminstone.

Den glade Washira har en äldre bror av helt annan läggning. Han betjänar, tydligen på många sätt, en indisk tandläkare. Han läser, han undervisar om kaffeodlingens välsignelser och upplysningens betydelse intill byns ruin och sin egen undergång. Han är för långt borta från sina egna, hans kunnande

blir sterilt, till ingen nytta och föga glädje.

Förrädare av Tshombe-typ finns också. De som arbetar vidare i utsugningens tecken, de som verkligen lärt av de vita herrarna och som nu är i full färd med att exploatera Afrikas folk med metoder förvillande lika de gamla.

Man vill inte sätta klichén Afrika-skildring på denna bok även om man känner som man vistats där i månader, när man lägger boken ifrån sig. Det är i första hand fattigdomen, den förtvivlade förnedringen, den hånade olyckan som skildras. Och nöden är sig tämligen lik i Missensträsk, i Latinamerika, på Sicilien och i Kenya.

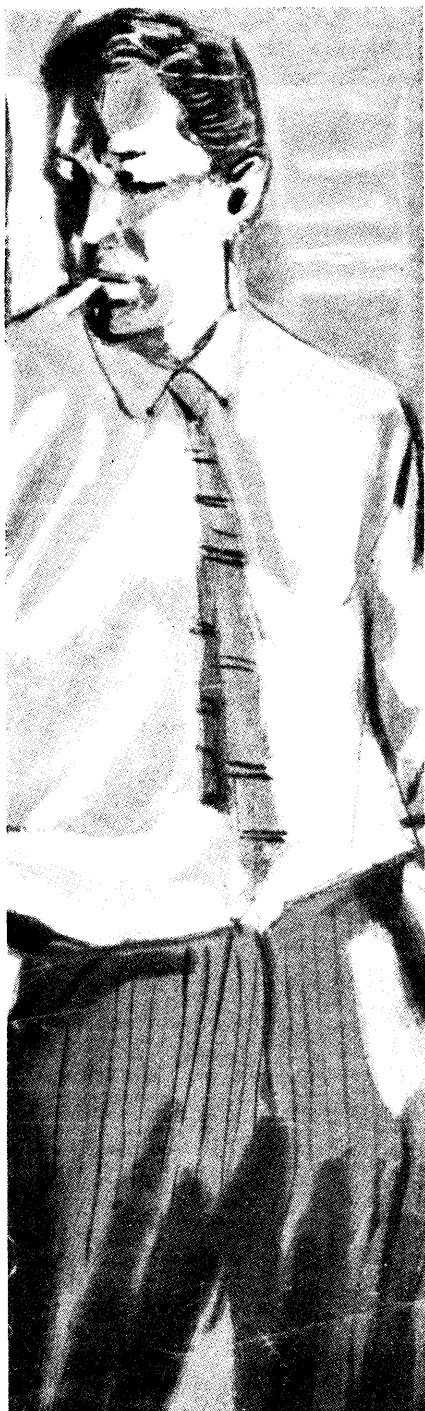
Vi är stolta och lyckliga över att ha en författarinna med Sara Lidmans sociala kunnande, vitglödande hjärta och geniala ordkonst bland oss. Mätte hon aldrig förtrötts.

Eva Palmaer

Sara Lidman: Med fem diamanter. Bonniers, kr 27: 50.

julnatten

av Gunhild Tegen

Patentlåset smällde igen efter den siste gästen. Han var ensam — äntligen!

Han släckte ljuset i taket och gick fram till fönstret. Därnere på gatan började de komma ut genom porten, hans gäster. Ett par bilar körde fram — som han nyss beställt. En efter en försvann in i bilarna och körde bort. Gatan låg tom.

Först nu kände han sig säker — de var alla borta.

Han tände ljuset igen och började plocka undan. Cigarrettfaten bar han ut i tvättrummet och hällde askan i en påse. Glas och assietter satte han i diskbänken. I morgon skulle städerskan ta hand om alltsammans! Men ut ur rummen ville han rensa spåren av en misslyckad fest.

Tankarna molade som en rök i stiltje över den gångna kvällen. Varför i fridens namn hade han bjudit folk? Pengar och besvär hade det kostat utan minsta återbärning i glädje. Eller hade gästerna kanske haft roligt? De hade i så fall visat det med största måttfullhet. Ett par hade rent av pratat — halvviskande — när han spelade och sjöng Bach för dem. Inte ens så pass nivå hade hans gäster i konstnärlighet och folkvett att de njöt av Bach. De ville prata själva förstås! Det ville alla. Hävda sig — hävda sig. Visa framfötterna! Göra intryck...

Varför hade han bjudit? — Det var inte ens hans bästa vänner — bara ett andra urval. De bästa vännerna hade sina egna julfester och han hade fått vara med där, om han velat. Men han skulle visa att...

Jaha, så var det! Också han ville hävda sig... Idiot. Han kunde lika gärna — nej, mycket hellre — suttit här ensam med sin doftande julgran och tända ljus och mediterat... En bok — varför inte det lilla grekiska testamentet? Dessa personer som ätit hans mat och druckit hans vin hade inte en aning om grekiska — kände inte ens igen det åldriga alfabetet som utgjorde grundvalen för vår kultur... Alfa — beta — gamma — delta... Varför hade han läst grekiska i skolan när han ändå aldrig blev teolog? Som mor önskat — och far. Far — han var borta nu — med alla sina önskningar och krav — men mor... Näja, hon hade de andra syskonen — och hon hade försonat sig med att han valde sitt världsliga yrke — skådespelarens...

Han var färdig med stökandet i rummen. Han släckte åter takljuset och tände ljusen på flygeln. Han satte sig ner och rörde sakta vid tangenterna. På julnatten skulle ingen förebrå honom om han sjöng sent. Men lusten försvann, händerna sjönk lamt ner på knäna. Varför skulle han sjunga — han hade ju ingen publik!

Åter såg han gästerna vid bordet. Tomma ansikten som vita sköldar över blommor och vinglas. Outhärdligt tomma! Rösterna blandades till en klirrande kakafoni utan mening och innehåll. Varför hade han ödslat pengar och tid på en sådan tillställning? Den dyrbara korta livstiden...

Och han hade spelat upp sig — spelat charmerande värd — och kanske rent av känt sig så...? Han hade haft publik — inte en festlig premiärpublik, men ändå... Första fiolen hade han ändå fått spela.

Å, denna sjukdom — begäret att få spela en roll — och besvikelsen att det bara var en roll! Denna sjukdom, denna Nessus-skjorta som växt samman med hans egen hud och brände som en evig klåda!

Han slog händerna för ansiktet och torrsnyftade.

En skarp telefonsignal klippte av hans olust.

Han for upp och rusade med långa steg fram till skrivbordet. Full av nytt hopp lyfte han luren. Kanske var det någon av de första rangens vänner — kanske just... Hallå? Hallå...

Det var en felringning.

Lättnaden efter gästernas avgång hade nu bytts ut mot en irriterande ensamhetskänsla. Telefonen hade blivit ett spår. Vem skulle han ringa till. Fanns det någon som ville prata mitt i julnatten? Fanns det någon som skulle bli glad om han ringde?

Han stirrade frågande på julgranen. Där såg han i minnets dis en grupp från barndoms hemmet — som på ett gammalt fotografi: far, mor och barn som sjöng den gamla julsalmen. En jungfru födde ett barn idag... Den fina melodin leddes av mors klara sopran...

Julkort, mumlade han.

Men nu satt han redan vid skrivbordet och höll handen nå luren — för att ringa — vart? Varför inte till modern som kanske satt ensam i sin lilla småstad och tänkte just på honom? Syskonen hade säkert inte varit mer omtänksamma än han... I varje fall — i varje fall kunde han försöka!

Han beställde samtalet — det skulle dröja tio minuter.

Hon hon skulle bli förvånad. Han hade glömt att skriva till jul — det hade varit så mycket bestyr med den här idiotiska bjudningen. Nu önskade han att han suttit ensam hela kvällen, läst julevangeliet på grekiska och för länge sen beställt samtalet hem till mor.

Det ljusnade omkring honom av det inre ljusets välbehag. De vackra föremålen fick en gloria omkring sig, händerna blev varma, barndomsminnen steg fram som idyl-

Fortsättning på sidan 25

Lille svarte Sambo
dansar i en ring.
Stora mamma Mambo
säger ingenting.

Sambos svarta mamma
säger ej ett ord.
Magen full av splitter
Munnen full av jord.

Lille svarte Sambo
dansar i en ring.
Stora pappa Mumbo
säger ingenting.

Sambos goda pappa
galgen tynger ner.
Med sitt rep om halsen
ler han aldrig mer.

Lille svarte Sambo
slutat dansa nu.
En handgranat för Mambo
får vite mannens fru.

Store vite mannen
så blodröd blir hans mark
Lille svarte Sambo
har blivit stor och stark.

Jag önskar att du va dö
för då skulle jag resa till
Värmland
med nån
som ger mej glass
varje dag.

Kära
låt mig få hålla ditt barn.
Fyra år och redan människa
med bön om ett livsrum,
några kvadratmeter luft
att andas
och kanske en hand...

Dessa smala lemmar
och dessa såriga ögon
som med gammalmansblick
suger sig fast
vid mitt hjärta!

Herregud!
Vad gör vi inte allt
för att undvika
denna blick!

Fyra år och redan
alltför mycket
människa.

BARN

fyra dikter av

Gunnel Granlid

När fåglarna vingar förbi
vårat fönster
och stövlarna smaskar
i blötet,
då är det roligt att det finns
glada sjömän,
då är det roligt att vara född
och skönt
att vara lagom varm.

När Charles Chaplin 1 november för första gången kom till Sverige förklarade han att det inte blir någon fortsättning på memoarskrivandet. Han planerar f. n. en film som skall spelas in i England. Visst kan man tycka att beslutet härvidlag är till skada eftersom Chaplin i Min självbiografi (Norstedts, 37: —) visar att han förmår fånga läsarens intresse i minst lika hög grad som han fått biobesökaren att engagera sig. Å andra sidan har han på ett mästertligt sätt förmått koncentrera hela sitt liv på de 482 sidorna.

Mycket gripande är Charles Chaplins skildring av sin barndom samman med modern och den äldre brodern Sidney. Från tre bekväma rum flyttade de till två och därpå till ett, deras ägodelar krympte samman och stadsdelarna de kom till blev allt tristare. Mamman hade varit revyaktis, liksom fadern, som Charles emellertid sål- lan såg i hemmet. Spriten, som mer eller mindre hörde till rutinen vid varietéerna — man fordrade nämligen att aktörerna i pauserna blandade sig med publiken vid baren — blev hans öde och det blev skilsmässa. När mammans röst sprack mitt under ett framträdande och hennes sång blev blott en viskning kom Charles att göra scendebut vid fem års ålder. Han fördes in av regissören på scenen där han sedan här- made sin mor när rösten sprack. När han hunnit halvvägs i mammans sång föll en skur av pengar ner på scenen.

— Jag slutade genast att sjunga och för- kunnade att jag skulle plocka upp pengarna och sjunga efteråt, berättar Chaplin. Han blev misstänksam mot regissören när denne hjälpte till att plocka pengar och återupptog inte sången förrän pengarna lämnats till mamman. Det var sista gången hans mor uppträdde på scenen. Liten, späd och känslig kämpade hon mot en fruktans- värd övermakt i en viktoriansk tidsålder då rikedom och fattigdom gick till ytter- ligheter och den fattigaste klassens kvin- nor knappt hade annat val än att bli tjän- stehjon eller arbeta på fabrik mot svält- löner. Hon blev religiös och försökte dra sig fram med de båda pojkarna på att sy för medlemmarna i församlingen.

Sin egentliga debut gjorde Chaplin som åttaåring när han kom med i Lancashire- pojkarnas turné där han var träskodansare. Men det var framför allt hemma som Chap- lin fick sina lärospår i mimisk framställ- ningskonst då modern sedan hon fått läm- na sjukhuset inte bara framställde alla sina tidigare kollegers nummer utan även ge- staltade den bibliska historien för sina poj- kar. Charles hade varit tidningspojke, typo- graf, leksakstillverkare, glasblåsare (1 dag) och springpojke hos en läkare men hade liksom brodern Sidney aldrig förlorat sitt yttersta mål att bli skådespelare. Som 12- åring lyckades han övertyga en artistför- medling om att han var 14 år och fick rollen som springpojke i Sherlock Holmes

i en tiomånadersturné. Sin första amerika- resa företog han med en av Fred Karnos många revysällskap. Det blev flera turnéer och så kom hans första filmroll då han hos Keystonebolaget skulle ersätta dess främste skådespelare Fred Sterling. Den första filmen där Chaplin agerade redaktör och hade hittat på en massa gags under en inspelningstid av tre dagar blev fullstän- digt stympad av klipparen. Strax efter stod Mack Sennet i en uppställning som fö- reställde en hotellvestibul och tuggade på en cigarr: "Här behövs det några gags" och vänd till Chaplin "Sätt på er nåt som pas- sar i en fars. Vad som helst duger."

— Jag hadet ingen aning om hur jag skulle klä mig... På väg till garderoben tänkte jag att jag skulle klä mig i säckiga byxor, stora skor, käpp och plommonstop. Jag ville att alltihop skulle strida mot var- annat... Jag var osäker om jag skulle se ung eller gammal ut men eftersom jag mindes att Sennet hade väntat sig en myc- ket äldre man lade jag till en liten mustasch, som, resonerade jag, skulle öka min ålder utan att dölja minspelet. Jag hade ingen tan- ke på själva figuren. Men så fort jag var klädd, fick kläderna och sminkningen mig att känna vad han var för slags männi- ska. Jag började bli bekant med honom och då jag gick in på scenen var han helt född.

Med figuren av den lille mannen gick Chaplin sitt segetåg och Chaplin gestaltade honom hos olika bolag med ständigt steg- rade inkomster. Han skrev, regisserade och klippte själv sina filmer. Han blev omät- ligt populär hos biopubliken och fick for- cera människohav när han skulle lämna järnvägsstationer och var givetvis också en efterfrågad gäst vid olika societetspar- ties. Men denna popularitet gjorde honom också mycket ensam, men verkliga vänner hade han i Douglas Fairbanks och "Ameri- kas fastmō" Mary Pickford. Franklin Roo- sevelt träffade han redan under första världskriget då han i sin iver att tala för försvarsobligationer råkade trampa ned från estraden och falla över marinministern, Roosevelt.

Ljutfilmen blev ett problem för Chap- lin. Han förstod att den figur människa- na lärt sig känna i Charlie inte skulle gå att förse med tal. Det var en mimisk roll och skulle aldrig kunna framföras med ljud. Chaplin blev också den siste som övergav stumfilmen i Hollywood. Men Stadens ljus, som kom efter ljutfilmens genombrott, hävdade sig väl och spelade in miljoner åt United Artists. Turligt nog för oss bio- besökare övergav småningom Chaplin sin motvilja för ljutfilmen och slutat i Dik- tatorn var så starkt — det finns återgivet i boken — att en av Hollywoods ledande regissörer, Archie L. Mayo, bad att få tryc- ka av det i sina julkort. Först hade man på New York-kontoret motsatt sig Chaplins planer att spela in Diktatorn och även på United Artists' engelska kontor var man mycket orolig för en antihitlersk film och tveklade på att den skulle kunna visas i Storbritannien. Chaplin var dock inte vil- lig att uppges den. England förklarade un- der inspelningens gång Tyskland krig och nu försökte man i stället få Chaplin att forcera inspelningen. Men Chaplin säger, att hade han vetat om naziregimens grym- heter i koncentrationslägren hade han för- modligen inte kunnat göra denna film.

Under andra världskriget kom Chaplin att bli en av de främsta förespråkarna för att man skulle öppna en andra front. Ame- rikanska kommittén för ryska krigshjälpen i San Francisco bad Chaplin tala vid ett mö- te när huvudtalaren Josep E. Davies, ame- rikansk ambassadör i Sovjetunionen fått lämna återbud på grund avstrupkatarr.

Fortsättning på sidan 25

CHARLES CHAPLIN

hur nyttiga är nyttosömmar?

Ett samtal mellan sömnadskonsulenten hos Husqvarna och husmor fru Eva Genberg.

Husmor: "Ska man verkligen behöva något annat än en symaskin som syr raksöm och sicksack?"

Konsulent: "För 15 år sedan när sicksackmaskinen introducerades var det allmän enighet om att "hederlig raksöm" var allt som behövdes. Idag är alla — konsumentupplysare och husmodrar — tämligen eniga om att sicksacksöm är outhärlig — men nyttosömmar och ännu mer mönstersömmar tvekar man om..."

Husmor: "Vilka är egentligen nyttosömmarna och varför har man lagt till mönstersömmar?"

Konsulent: "Nyttosömmarna hos en modern symaskin som Husqvarna 2000 är förutom sicksack och raksöm: *tre-steps sicksack* en stark och elastisk söm för sömnad i frotté, överkastning i porösa tyger och rispiga material. *Osynlig fällsöm* är snabbare och blir starkare än fällning för hand. *Förstärkt raksöm* är "tredubbelt" hållbar för lagning och förstärkning.

Snabbsytt knapphål utan tygvändning och förstärkt knapphål."

Alla dessa sömmar är ur konstruktions-synpunkt "födda" ur just mönstersömmarna. Dessa är förresten utmärkt praktiska för eleganta skarvar och lappningar, lannesömnad, barnkläder, servetter, monogram m.m.

Husmor: "Ja, men blir det inte *krångligare* att sy med så många finesser?"

Konsulent: "Nej — tvärtom! Om Ni ser på vår mest välutrustade maskin — Husqvarna 2000 så har den bara två reglage mer än en raksömsmaskin: en ratt med vilken man med hjälp av en färg ställer in den sömtyp som önskas och en ratt för att reglera sicksackbredden! Dessutom har Husqvarna 2000 en *krypväxel* som syr precisionskrävande moment i långsam och jämn takt — stygn för stygn om man vill. *Friarmen* gör det lätt att sy t.ex. ärmar."

Husmor: "Ja, det låter riktigt — själv får jag aldrig riktigt vackra resultat i de nya syntetmaterialen. Men Husqvarna 2000 kostar ju mer än sicksackmaskinen — är den verkligen värd så mycket mer?"

Konsulent: "Det beror naturligtvis något på hur mycket Ni syr och hur stora anspråk Ni har på resultat i t.ex. moderna och elastiska tyger. Vi har ju haft en enorm utveckling på det textila området med t.ex. plast, galon, teddytyger, crepe. Det är ju naturligt att symaskinen har måst hänga med i utvecklingen. De elastiska och förstärkta nyttosömmarna hos Husqvarna 2000 ger både vackrare och starkare resultat i moderna tyger."

Husmor: "Man hinner inte sy så mycket som man vill..."

Konsulent: "Nej, den kvinna som ska vara både hemekonom, barnuppfostrare, kokerska och kanske yrkesarbete — hon hinner inte kasta plagg för hand, fälla — eller brodera! Saker som Husqvarna 2000 klarar på minuten.

Husmor: "Ja, men hämmar inte symaskinen min fantasi och skaparglädje — med t.ex. färdiga brodyrer..."

Konsulent: "...Det är både roligt och lätt att använda sin skapande fantasi med en modern symaskin — och få fram otaliga variationer på sömmar. Varför inte provsy en Husqvarna 2000 så får Ni se själv!"

HUSQVARNA 2000

Sveriges mest köpta tack vare enkelheten

Helena på besök i sitt barndoms getto

"aldrig mera krig, getton och koncentrationsläger"

Inbjuden till en minneshögtid i anledning av 20-årsminnet av gettots likvidering, har dr Helena Svantesson besökt sin barndoms stad. 1939, när tyskarna kom, hade Lodz 250.000 invånare av judisk börd. När kriget var slut fanns bara 887 kvar.

Warszawajudarnas tragiska öde är väl känt utomlands. Men gettot i Warszawa var inte Polens enda. Tyskarna koncentrerade den judiska befolkningen till ett tiotal isolerade ställen, som upplöstes undan för undan. En del av den arbetsdugliga befolkningen skickades till större gettocentra, resten förintades på platsen eller i Majdaneks, Chelmos, Treblinkas och Auschwitz' krematorier. Gettot i Lodz, eller Litzmanstads, som staden kallades under kriget, bestod längst av alla och var slutligen det enda ställe där det överhuvud taget fanns judar i Polen. Detta getto är i Sverige mest känt genom Zenia Larssons bok *Skuggorna vid Träbron*. Lodz var en stor industristad med en halv miljons befolkning.

När tyskarna 1939 marscherade in i staden var 250.000 av dess invånare av judisk börd. Efter befrielsen 1945 fanns 887 judar kvar i staden.

Redan i december 1939 beslutade tyska myndigheter att isolera alla stadens judar i en avstängd stadsdel. Polischeffen Ubelhor säger i en hemligstämplad kungörelse: "Bildandet av getton är endast en tillfällig lösning. Jag förbehåller mig själv rättigheten att besluta när och med vilka medel staden skall helt rensas från judar. Det slutliga målet måste i vilket fall som helst vara att fullständigt förinta pesten." Ett slum-

område med en yta på 4 kvadratkilometer avstängdes från resten av staden med tätbevakade taggtrådsstängsel och murar. Till skillnad från Warszawa var judarna i Lodz redan från början helt avskurna från omvärlden, all kontakt med denna visade sig praktiskt taget omöjlig. I gettots murar uppstod inte den minsta lucka. Hit nådde inga kontakter från motståndsrörelsen, ingen

smugglade livs- eller läkemedel. Judarna var helt överlämnade åt sitt öde. Inga flyktförsök lyckades. Instängda, decimerade av hunger, tuberkulos och ständiga transporter till närbelägna förintelseorter, levde dessa människor i drygt 5 år. Slutligen kom order om gettots likvidering sommaren 1944. Tåg efter tåg körde från Auschwitz och lastade där av människor. Efter 3 månader var

alla borta från staden. Hur många som återvände vet man inte i dag.

Det är svårt att efter så många år beskriva livet i detta getto och att återge stämningen av fruktan, förtvivlan och förnedring. Det är svårt att återkalla den plågande hungern och minnet av utmärglade människor som trängs kring en kittel vattning soppa. Det är omöjligt att återge ångesten för döden då man är ung och ångesten för sina närmastes liv.

"Min älskade, min plågade, min egen mor föll offer för de blodtörstiga, fascistiska odjuren. Redan tidigt på morgonen kändes oron i staden. Som en blixtnad spred sig nyheten om att man denna natt tagit barn och äldre från sina hem och placerat dem i tomma sjukhus varifrån de skulle skickas i väg från gettot på måndag (3.000 personer varje dag...) Klockan två kördes lastbilar fram på vår gata. Vi hade nyss hastigt ätit vår soppa. Huset mittemot oss avspärrades. Efter en och en halv timme drogs tre barn därifrån. Det går inte att beskriva mödrarnas och hela gatans kamp och skrik. Barnens föräldrar drevs till vansinne.

Mitt i det hela trängde en polis med två läkare in i vårt hus... Min egen, min älskade mamma föll offer... Hon var frisk fast svag. Mor, den klena, utmärklade mor, som redan har gått igenom så mycket och som alltid offrat sig för andra, hade kanske inte behövt tas ifrån mig om hon inte bestulits på livsmedel av far och min syster Nadja. Min stackars mor... visade nu stor sinnens närvaro... Hon gav mig i stort sett rätt då jag menade att hon gav sitt liv genom att ge bort och låna ut av sina ransoner. Men hon sa det så att jag förstod att hon inte ångrade sig alls och fast hon starkt älskade livet, tyckte hon att Gud och familjen betyder ändå mera. Hon kysste var och en av oss till avsked, tog kassen med sitt bröd och några potatisar som jag tvingade henne att ta med och gick med snabba steg mot sitt öde...

Stundom känner jag så stark frossa och så svår hjärtkramp som om jag drabbats av vansinne eller delirium. Trots detta kan jag inte avleda mitt innersta från min mor. Jag känner mig som splittrad, då jag finner mig plötsligt i hennes hjärna, i hennes kropp. Timmen för hennes borttransportering närmar sig och räddning finns ingestans. Mitt hjärta känns som slitet och ingenting kan täcka den eviga tomhet som kommer efter förlusten av den mest älskade människan, som älskar sitt liv som..."

Här slutar David Sierakowiaks dagbok från gettot. Det var den 5 september 1942. Själv dog han ett år senare i lungtuberkulos, 17 år gammal. Hans två handskrivna häften hittades tillfälligt efter kriget och överlämnades till

det Judiska Historiska Arkivet i Warszawa. 1960 kom de ut i form av en bok, ett skakande dokument av stort historiskt värde, skrivet bara av en pojke. Hunger och politik dominerar i dagboken. Politik som en from önskan om krigets snabba slut och snabb befrielse.

David nämner att han hade skrivit en dikt som heter "Tankevillor hos den av hungern döende människan". David är alltid hungrig, han som de flesta andra och uppgifter om ransonernas storlek, väntan på kålrötter upprepas gång på gång. Särskilt stort värde var hans anteckningar om ungdomens liv i gettot och om den antifascistiska illegala ungdomsrörelsen. Ungdomsorganisationen bildades 1940 och omfattade i början mest skolungdomen. Snart anslöt den sig till den socialistiska rörelsen som tidigt var verksam i gettot och som hade över tusen medlemmar.

Någon kamp mot tyskarna kunde inte föras i en stad som hörde till Tredje Riket och beboddes i stort sett av tyskar. Det är ändå storartat att i detta helt instängda område, som i princip inte skilde sig från ett koncentrationsläger, en motståndsrörelse hade så stort inflytande att strejker, hungerdemonstrationer och sabotage mot produktionen i de tyska fabrikerne kunde genomföras. Organisationen förde också kamp mot den judiska gettoförvaltningen, som tog order från tyskarna. Ungdomsorganisationen hjälpte sina medlemmar att överleva moraliskt mitt i en omgivning som berövade människan all hennes mänsklighet.

På den judiska kyrkogården, till vänster om huvudingången, kan man än i dag se tre öppna gravar. De var avsedda för gettots sista 887 invånare. Så många lämnades nämligen kvar av tyskarna för att "iordningställa" området efter gettots likvidering då de återstående 70.000 människorna sändes i väg. Dömda till döden lyckades de 887 fly till några i förväg förberedda gömställen och fick uppleva friheten den 19 januari 1945. Kemisten, doktor Jakob Poznanski var en av dem. Dag efter dag, från gettots början till sin egen befrielse, förde han noggranna anteckningar om händelseförloppen. "Dagbok från gettot i Lodz" kom ut först 1960, ett år efter Jakob Poznanskis död. Men inte desto mindre bidrog den starkt till att bryta tystnaden kring de 300.000 judar som passerade det stora koncentrationslägret.

När den danske författaren Pinches Wellner för något år sedan besökte sin barndomsstad Lodz kände han inte igen sig. Han växte upp i samma stadsdel Baluty som trettio år senare omvandlades av tyskarna till ett getto. Pinches Wellners Baluty beboddes huvudsakligen av judiska hantverkare och vävare

Fortsättning på sidan 26

katt i getto

av

Melaina
Fogelbaum

Längs taggtråden i gettot
löpte ett staket
I staketet fanns hål
ur hålet kom en katt

Den spände sin kropp
putsade sig med tass
Gick tvärs över gatan
och lämnade gettot

Detta såg soldaten
som stod vid tråden
Inget rop höjdes
inget skott fälldes

Katten med allt lugn
gick ut i världen
Varför, gode Gud
blev jag ej en katt.

Melaina Fogelbaum var en god vän till mig och många andra i gettot. Hon lever inte — förintades i Auschwitz i augusti 1944, hon var sjuk redan innan hon fördes iväg. Hon var i 30-årsåldern. I gettot skrev och målade hon, målade mest. Ett häfte med hennes dikter, skrivna med blyerts bevarades i ett gömställe. Det är ur denna samling som "Katten" hämtats.

H. S.

annor- lunda barns mamma

av

Astrid Pettersson

Efter många och långa diskussioner och motioner kom på början av femtitalet en proposition fram till riksdagen om obligatorisk skolplikt för lytesskadade barn. Den hade varit på remiss i olika instanser och undertecknad fick, genom dåvarande statsrådet Hjalmar Nilsson, ta del av propositionen och lägga fram synpunkter. Jag hade då mest kännedom om talrubbad barn, och ansåg att treårsåldern vore den lämpligaste tiden att sätta in specialträning. Givetvis skulle barnavårdscentralerna medverka och alla barn rutinundersöktes vid tre års ålder. Hur skulle man annars få veta var de talrubbad barnen fanns? Rutinundersökningen av alla Sveriges treåringar ansåg jag vara så självklar att det inte behövde rubriceras. För regeringen, där motionen blev liggande — och fortfarande lär finnas, var inte denna sak självklar. Vi har alla svenska medborgare bokförda, i lag påbjudet sedan 1916, då lagen om att moder får "föda okänd" avskaffades. Just nu när radion efterlyser föräldrar till utvecklingsstörda barn för att staten skall få ge dem ett vårdnadsbidrag på drygt två tusen kronor undrar man om moder fortfarande får lov att föda okänd. Det är bevisat att sjuåringar, skolpliktiga, hålls gömda. Är det föräldrarnas ensak? Är det pastorsämbetets plikt att uppdaga? Ett barn, som icke inregistrerats, utflyttat eller avlidit borde stå kvar i längden och bli hittat. Kan socknar vara så stora att inte själsörjaren vet var han har sin hjord? Vi vet att landstingets vårdnadsbidrag blivit bortfifflat av distriktssköterskor som med höga arbetsgivares vetskap påstått att en psykiskt efterbliven icke är att räkna som en kronisk sjuk. Är manne förhållandet detsamma när det gäller barn? Unnar man inte föräldrarna, modern, denna timpeng? Finns fortfarande svart magi? Förr när flera barn döptes i samma vatten gick faddrarna ottetidigt till kyrkan för att få vara först. Den svarta magin lärde att det först döpta barnet tog förståndet från de andra. En son döptes alltid först, hur ottetidigt flickans faddrar kommit.

Varför vill vi nu veta var alla dessa barn finns? Jo — man borde av myndigheterna begära, dels blodgruppsregistrering med grupp tatuering i lårvecket, dels tal-, syn- och hörselregistrering. Så fort någon avviker från det normala skickas barnet till specialist. När det gäller blodgruppsbestämning föreligger ingen skyldighet från statens sida mer än bestämma en kod med minsta möjliga prickar för de tolv blodgrupper som lär finnas nu — och ev. plats för fler prickar för oupptäckta. — När det gäller defekter på hörsel, syn och tal blir kravet på staten ett annat. Det är detta krav som hindrat beslutet om skolplikten. Vi har inte lärare. Med skolplikt menar vi inte alls att föräldrarna skall lämna ifrån sig sina barn; talpedagoger kan komma till hemmet för privatlektioner. När det gäller psykisk efterblivenhet borde man pröva en helt ny linje för seminarieutbildning. Ett litet barns intelligens väcks på samma sätt antingen det är friskt eller utvecklingsstört. Utvecklingen blir försenad i ena fallet, i andra fallet kanske för påskyndad. Små barn skall ha utvecklings-trappan bred.

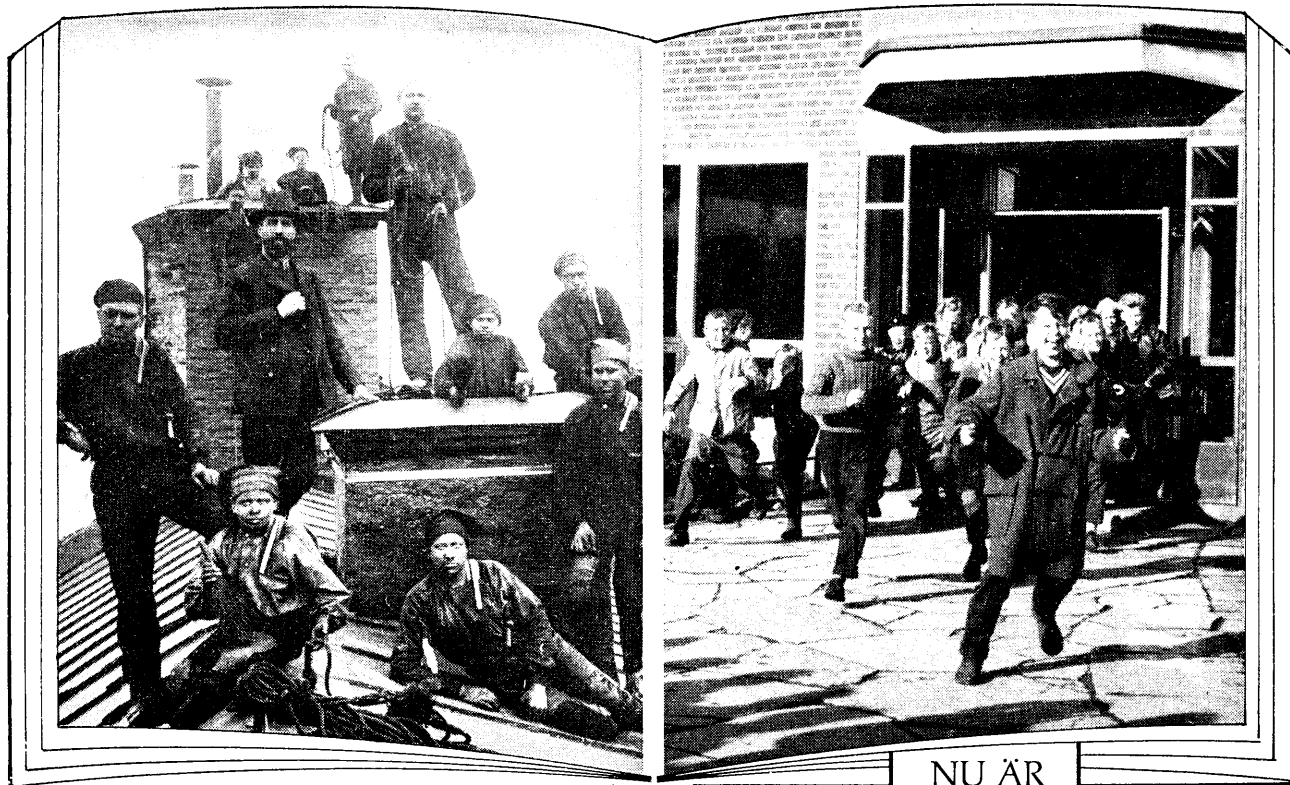
Mammor till annorlunda barn borde alltså få ett eget seminarium och dispens i likhet med dem som praktiserat två år inom mentalsjukvården. Vi anser att tålamodet är den förnämsta meriten. Vi vill skapa ett helt nytt begrepp och kalla seminariet För-

skoleassistentens skolan. Genom att skapa ett nytt begrepp trampar vi inte vare sig förskollärare eller terapeuter på tårna. Seminariet skall byggas i anslutning till arbetsledareskolor för handikappade. Vårt mål är att göra en försörjningsduglig individ av barnet. Vi får kanske göra avkall på läs- och skrivkunnigheten i många år. Hundratal fall av s. k. obildbarhet i dessa läs- och skrivfärdigheter har rehabiliterat sig själva i sextonårsåldern med strålände resultat. För ungdomarna hägrar exempelvis ett kort och extra ansats görs. Vi vet f. ö. så lite om hormonernas hjälpsamhet i puberteten. Vi vet bara att tusentals, som ansetts obildbara för läsning, rätt och slätt satt igång. Vetenskapen har ännu icke framfört mannen som gör doktorsavhandlingen om detta. En talpedagog i Halmstad, Olga Tengelin, har bevisat att stammande barn har andningsfel och på grund av detta spänner käk- och halsmuskler. Vore hon medicine läkare finge hon bevisa sitt påstående. På de mammakurser vi anordnar på vår gård har fru Tengelin övertygat oss. Att bevisa det för överheten är en helt annan sak. Möjligen genom en insamling, så som all annan hjälp till de handikappade har fått börja. Varför inte ta av de pengar som vi "skramlade" ihop på valdagen? Om Olga Tengelin bleve "meriterad" med en stämpel på ett papper skulle hon kunna gå på BB och tala om för mamman att det lilla nyfödda barnet inte andas riktigt med buken. Andningen är s. a. s. lyftad och flämtande uppe i bröstskorgen. Gamla beprövade barnmorskor ser detta handikap, men de är ju heller inte "meriterade" andningsexperter.

Återstår för oss att granska om icke svart magi fortfarande råder. De små svarta stämplarna som inte gör någon meriterad till människovårdande yrken — sjuksköterskans AB i matte och veterinärens undervisning i sång — hur skall vi komma åt att sprida löjets skimmer över dessa företeelser? När historien skall skrivas om oss — (om just dessa ting) vilar vi i jord och kan lugnt låta oss beskrivas. Nu vet vi att små utvecklingsstörda barn behöver annat än två tusen kronor till vårdaren. Vårdaren behöver skolor. Ibland glimmar det till i samhället av stor generositet. Som till exempel på en föredragsturné i Bohuslän, där Märta Fredriksson sitter i skolstyrelsen och rektorn heter Bergemo och skolan Ängås. Där går i hjälpklass två Cp-skadade barn väl omhändertagna av såväl lärare som elever. Vid skolmåltiderna alternerar lärare och skär maten, och i klassen har lärarinnan extrabetalt för privatläsning. Nästa skoldistrikt påvisade raka motsatsen. Lärarinnan hade begärt fyra timmar för extraläsning, men då flyttades eleven till Stretted sarskola. Den goda styrelsen får alltså den goda läraren. Låt oss medverka till humanare skolgång för utvecklingsstörda barn genom att välja unga och goda föräldrar in i skolstyrelserna. Låt varje annorlunda barns mor få hemsyster på kommunens bekostnad under tiden hon går på det tilltänkta assistentseminariet. Det är god politik. Vi kanske kan göra barnet försörjningsmässigt i vuxen ålder.

Alla dessa problem, jämte förslag på samsättningar till annorlunda barn har undertecknad fått i uppdrag av SLS och Lis att skriva studieplan på. Studieplanen skall heta: LEK DEJ FRISK.

Alla har vi haft en liten konvalescent i sängen. Också det ett annorlunda barn.

NU ÄR
DEN HÄR

VÅR TRYGGHET

— en medborgarbok —

EN INFORMATIONS- OCH UPPSLAGSBOK – DE SOCIALA FÖRMÅNERNAS I POPULÄR FRAMSTÄLLNING

Du bör känna till dina medborgerliga rättigheter

Den tid är förbi då medborgarrätt hette pengar. Vår medborgarrätt heter trygghet, tillförsäkrad varje medborgare genom våra sociallagar. Du bör känna till vilka rättigheter lagen ger i olika situationer. Det är Du skyldig Dig själv och Din familj – i synnerhet nu när Du får denna möjlighet genom ett nytt och ovanligt initiativ.

Våra sociala förmåner har samlats i en

populär bok, som nu finns tillgänglig för alla. DEN LIGGER PÅ LANDETS BOKHANDELSDISKAR, I PRESSBYRÅNS KIOSKER, OCH DEN KAN REKVIRERAS GENOM KUPONGEN I DENNA ANNONS. Du kan här nedan se bokens innehållsförteckning.

Boken utarbetad av rådet för social information

För att framställa denna vägledning i sociala frågor har Rådet för social in-

formation bildats. Rådet, vilket består av representanter för LO, TCO och Folksam, borgar för att bokens 196 sidor ger en allsidig och lättöverskådlig orientering om våra sociala förmåner. Boken är illustrerad med bilder från »Dåtids-Sverige» och »Nutids-Sverige».

Det låga priset, 3 kronor, har möjliggjorts genom att boken ges ut i stor folkkupplaga. Sänd in kupongen i annonsen och tillförsäkra Dig därmed »Vår Trygghet», en angelägen bok för varje medborgare.

Detta kan Du läsa i "Vår Trygghet"

VAD ÄR SOCIALPOLITIK?
SOCIALFÖRSÄKRINGEN
Ersättning vid sjukdom
Ersättning vid yrkesskada
Ersättning vid barnsbörd
Ersättning vid ålderdom
Ersättning vid invaliditet
Ersättning vid förlust av försörjare
Ersättning vid arbetslöshet
Socialförsäkringens organisation och finansiering
SOCIALHJÄLPEN

FAMILJE- OCH BOSTADS-
POLITIKEN
Familjepolitik
Bostadspolitik
Byggnadslagstiftning
ARBETSMARKNADSPOLITIKEN
Sysselsättningspolitik
Skyddslagstiftning
Arbetsfred

VART SKALL JAG VÄNDA MIG?
ORDLISTA OCH SAKREGISTER

Sändes till Folksam, Stockholm 20.

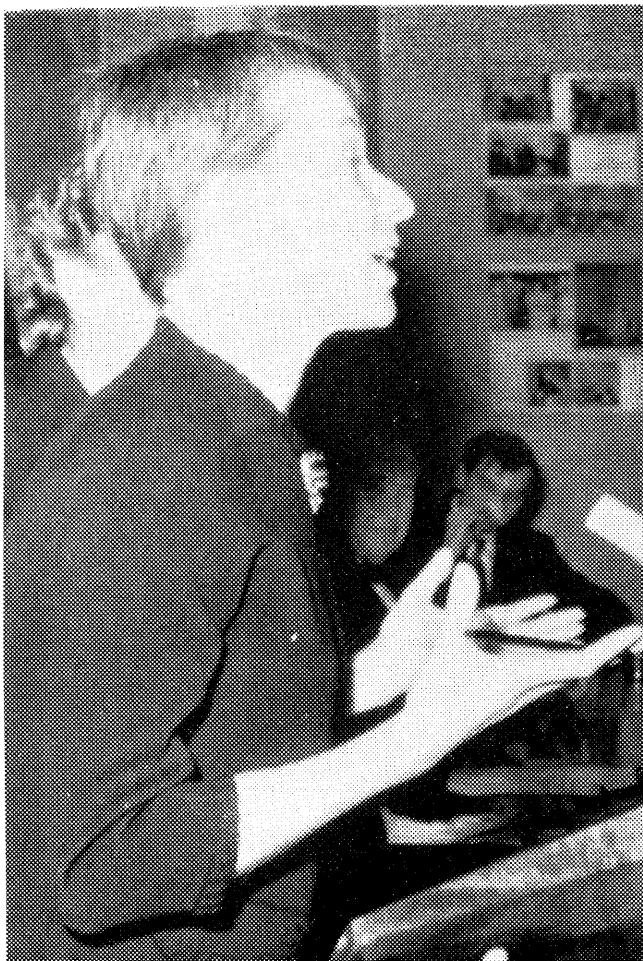
Jag vill ha ... ex av »Vår Trygghet» och emotser inbetalningskort under följande adress:

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

Vi kvinnor

SARA LIDMAN

svarar på 3 frågor som Vi kvinnor ställt genom Katja Waldén

Vi har samtalat en stund. Det har framkommit att Sara Lidman just nu känner en viss tvekan inför ett fortsatt författarskap. Hur är det, Sara Lidman, tycker Du inte att pennan är ett tillräckligt effektivt medel när det gäller att åstadkomma någonting?

Det finns en fråga som är viktigare än allt annat och det är att större delen av jordens människor inte lever – deras tillvaro är en utdragen svältdöd. Den mindre delen av mänskligheten som har mat och övernog vet redan hur det är för de andra, hur otäckt

ett liv i konstant undernäring är. Alla vi mätta vet det sedan länge – vi är mätta inte bara på mat, vi är också mätta på skildringar av nöd. Detta trots att det kan ifrågasättas om någon fullständig skildring av totalt armod existerar. Den som är utsatt för svältens tortyr kan inte beskriva hur han har det, han har varken penna, papper, bokstäver eller ork för ett sådant företag. Någon som uppleva det och genom något mirakel kommit ur det ända därhän att han har både penna, papper och ett visst ordförråd och beslutet att aldrig glömma – inte heller han kan fasthålla eländets alla detaljer. I det mest förödmjukande ögonblicket överges den fattige alltid av sin identifierator. Nej, jag tror inte att en helt sann bild av fattigdomen kan ges. Och även om det vore möjligt kan jag inte se varför man skulle hålla på med dessa beskrivningar. De fattiga blir också alltid – och med rätta! – sårade av fattigdomsskildringar. Deras invändning är: kära nån som har råd att hysa ett så stort medlidande, prata inte skit utan ro hit en limpa – eller en sten om du inte har bröd.

Kritiken av Din senaste bok har varit blandad. Någon kritiker påstår att Du idealiserar negerna, en annan har förtjust påpekat att svarta översåtar inte är bättre än vita. Målar Du i svart-vitt?

Jag har aldrig sett det som någon uppgift att bevisa att "negrer är bra" – trots att man överallt i det vita Afrika dränks av påståenden att de är dåliga. Negrer är så vitt jag kunnat se fullständiga människor på gott och ont, lika benägna som folk alltid varit att hysa fördomar, älska sina barn, att förälska sig, att vara otrogna och svartsjuka, envisa och lättsinniga, att låta lura sig och att fatta hat, att ömsom arbeta med glädje och ömsom vilja göra ingenting – och en genomgående mänsklig egenskap: önskan att livet ska betyda något, att födelse, bärgning, kärlek och död ska kunna ordnas in i ett mönster. (Det är därför det meningslösa arbetet sårar dem så – att plocka med ting utan att få veta till vad ändamål.)

Räcker det inte att de är sig själva helt enkelt, för att de ska tillerkännas mänskliga rättigheter?

(En annan sak är att man kan tvingas till att mera framhäva de goda egenskaperna hos någon som världen långsamt berövar hans existensmöjligheter. Vilken hänförelse och vilken faderlig omsorg, vilka glädjemöjligheter förslösas inte med alla de unga män i Afrika som tvingas leva åtskilda från sina familjer.)

Svarta översåtar är inte bättre än vita. De är som sina klassfränder i Europa, alla varianterna från uppkomlingen med piskan till gentlemannen med glacéhandskarna. Hudfärgen gör varken till eller från. Man hör ofta människor förvåna sig över att Tshombe kan sälja sina bröder som han gör, "han är ju svart som dom!" Som om normmännens vithet skulle ha utgjort något hinder för Quisling.

Jag vet inte varför alla störtar in i "rasfrågor" så snart man påtalar fattigdomen i u-länderna. Hur skulle det vara om vi höll oss till vad saker och ting kostar istället för detta ansträngda sysslande med hur den ena rasen skiljer sig från den andra?

Vilka reformer skulle Du helst se genomförda?

Det är ju ett välkänt faktum att klyftan ökar mellan fattiga och rika länder och att den hjälp de rika länderna erbjuder u-länderna är liten i förhållande till den vinst de rika länderna har av sina handelsförbindelser. Många människor tycker att det tjasas för

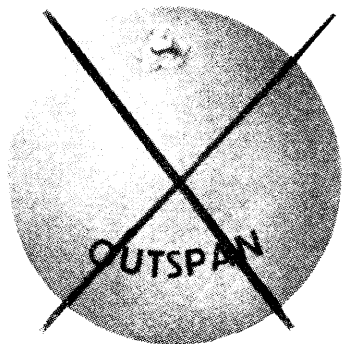
mycket om u-länderna, det är ju så långt borta och för övrigt kan vi ju inte göra något... Men det är närmare än vi tror till vardags. Som röstberättigade medborgare borde vi kräva mera insyn i Sveriges förhållande till u-länderna. Det borde göras till en fråga i valtider om majoriteten av svenska folket är med på att svenskt kapital placeras i länder som Syd-Afrika och Brasilien, om vi ska handla med Spanien och Portugal. Vi hjälper Verwoerd och Franco i deras fängelsebyggande och får stora summor för det – om vi sen skickar en bråkdel av de fascistpengarna till något annat fattigt land... ja vad ska man kalla sådana transaktioner?

Finns det då inget gott i Sverige och Västerlandet... Vem kan förneka att vi har underbar konst, rosor, fåglar, klassisk musik, fina universitet, subtila själsliv? Inte ens de allra fattigaste förnekar att det finns något gott i oss. Ändå är de otacksamma i sitt mörker. De ligger och svälter ihjäl, sakta och plågsamt. De känner ingen tacksamhet mot oss som ser på och bjuder dem ord ord ord.

Nelson Mandela – "den svarta nejlikan" – en av fredspristagarens Luthulis närmaste medarbetare i den afrikanska nationalkongressen, dömd av de vitas domstol till livstids straffarbete för sin kamp mot Verwoerd för negrernas frihet och rätt.

fortsätt bojkotten mot Verwoerd

Åtskilliga fruktaffärer har åter importerat sydafrikanska apelsiner, lätta att känna igen på stämpeln "outspan".

Offentliggjorda siffror har visat att konsumentbojkotten lett till en betydande sänkning av importen från Sydafrikanska Republiken. Bojkotten måste fortsätta och den måste bli mera effektiv. Allra effektivast blir den om regeringarna äntligen kunde besluta sig för att följa FN:s klart uttalade rekommendationer om statliga sanktioner mot Verwoerds våldsregim.

Samtidigt som vi fortsätter våra ansträngningar att förmå vår egen svenska regering att ta ett initiativ i denna riktning, fullföljer vi våra egna bojkottaktioner:

**INGEN SYDAFRIKANSK FRUKT PÅ SVENSKA
JULBORD**

Har Ni **klädproblem?**

låt **Carlboms 10 KONTO** lösa dem

Gör så här

Vik en "provningsdag" för CARLBOMS. Ur vår stora sortering av Herr- och Damkonfektion samt ekipering kan Ni välja allt från slipsar till damkappor.

Antag att Ni behöver handla för 600:—. Då räcker 200:— som handpenning. Resterande 400:— delas upp på 10 mån. Således 40:— per månadsbetalning. Kontantpriser utan räntor och tillägg!

Carlboms 10-konto är en sund kreditform skapad av det förtroende vi hyser för varje enskild kund. Ingen enda av våra 1.000-tals kunder har svikit detta förtroende och vi sviker aldrig en kund!

CARBOMS

Tel. växel 34 04 90

Dam- och Herrkläder

KARLBERG SVÄGEN 40

Måndagsöppet till kl. 20

De hemliga rollerna

Honorine Hermelin-Grönbech

"De hemliga rollerna" är i denna bok benämningen på en vital livsprocess: den som tyst samlar och assimilerar intryck och upplevelser till en fruktbar grund för ständig nyskapelse. Av naturliga skäl har särskilt utrymme getts åt barndoms- och ungdomstiden eftersom ingen mottaglighet är så öppen som barndomens och inga upplevelser så starka som ungdomens.

12: 50

Vanliga problem med vanliga barn

Åse Gruda Skard

I föreliggande bok har Åse Gruda Skard samlat en del svar och upplysningar på föräldrafrågor. Det har inte blivit någon systematisk genomgång

av olika problemkomplex eller utvecklingsskeden, det är inte heller en bok man behöver läsa från pärm till pärm på en gång. Det är snarare en rådgivare man kan ta till när man undrar "vad skall jag ta mig till". Syftet med boken är, som förf. själv säger, att barn och vuxna lättare skall kunna leva tillsammans.

23: 50, inb. 29: 50

NATUR och KULTUR

HYRESGÄSTEN

ska också bestämma . . .

Det är inte staten, det är inte kommunen, det är inte producenten — det är *konsumenten* — *hyresgästen* — som betalar vad bostaden kostar. Därför ska också hyresgästen vara med och planera och bestämma. Men det går endast genom organiserad samverkan.

Gå själv med i Hyresgästföreningen — då får Ni sakkunnig hjälp vid förhandlingar med hyresvärden — Ni kan sätta kraft bakom Era krav.

OCH SAMTIDIGT ställer Ni Er solidarisk med andra hyresgäster i föreningen.

VI ÄR NU ÖVER 100.000 medlemmar i Hyresgästföreningen i Stockholm.

Blir vi flera - Betyder vi ännu mera

Medlemskap (bra hemskyddsförsäkring) kostar bara 24 kr om året (halvår 12 kr).

Besök våra expeditioner: Fridhemsgatan 43, Stockholm, tfn 54 08 40, eller Råsundavägen 162, Solna tfn 27 44 69.

Hyresgästföreningen i Stockholm

PRESENTBOK — GRATIS Välj en bokgåva från Arbetarkultur!

Skönlitteratur:

..... ex. Hirdman M. Alla mina gårdar ..	hft. 14:—	inb. 18:—
..... „ Martinson M. R å g v a k t	„ 2: 95	„ 4: 65
..... „ „ Jag möter en diktare ..	„ 2: 95	„ 4: 65
..... „ Nordgren A. Väljer Du stormen ..	„ 12: 50	„ 17: 50
..... „ Panova Vera Årstiderna	„ 16: 50	„ 21:—
..... „ Obrutjev V. Sannikovs land	„ 12:—	
..... „ Tammsaare A. Hin Onde i avgrunden	„ 15:—	
..... „ Fedosejev G. DÖDEN FÅR VÄNTA	„ 21: 50	
..... „ Amado J. Hungerns vägar	„ 13:—	„ 21:—
..... „ Andersen Nexö. Lotterisvensken ..	„ 4:—	

Barnböcker:

..... „ Vanten och andra sagor	„ 11: 85
..... „ Ankungens segeltur och andra sagor ..	„ 4:—
..... „ Tjechov A. Kasjtanka	„ 5: 50
..... „ Kasett med 10 st. barnböcker	„ 10:—

Presentbok gratis till alla köpare vars bokorder överstiger 10 kronor.

Till ARBETARKULTURS FÖRLAG

Kungsgatan 84, Stockholm K. Tel. 54 38 82

Sänd mot postförskott de förprickade böckerna till:

Namn:

Adress:

Poststation:

POLSKT piano "CALISIA" Modell 40 BARKAROLA 7-1/4 Oktav Klaviatur

Höjd 105 cm., bredd 145 cm. och djup 58 cm.

Finns i såväl valnöt som mahogny, satinerade (mattbehandlade) eller höglanspolerade.

Levereras trimmad och stämd mot fri transport inom Stor-Stockholms-området.

5 års garanti gällande alla mekaniska delar liksom hållfastheten i träarbetena.

En gratis stämning under första året ingår i priset som är

ENDAST 3.275 kr inkl oms

Säljes även på låneköpsplan till låg kostnad.

kulturcirkeln

Sveavägen 41—43

Telefon 20 50 35

Olyckan — somliga skulle säga lyckan — började, då Karsten bad Ulla sitta fotomodell för några bilder.

— Fotomodell, upprepade Ulla tveksamt, på en gång tjugad och förfärad, det är såna där som sitter utanpå utländska tidskrifter. Jag undrar just om Olle skulle tycka om det...

— Olle och Olle, högg Karsten i. Du är väl en självständig flicka med plats och egna inkomster och behöver inte låta Olle kommendera dej. Förresten borde han känna sej s m i c k r a d —

Men när inte ens detta argument övervann Ullas tvekan började han på en ny bog:

— Vi säger ingenting till honom, och istället får du hela sviten att överraska honom med till julklapp eller födelsedagspresent eller vad du vill.

Ulla började vackla:

— Men är det säkert då att de inte kommer in i någon tidning? frågade hon försiktigtvis.

Karsten harklade sig.

— Säker kan man ju aldrig vara förstås. Men jag lovar att ingen ska få publicera dom utan ditt tillstånd.

Nåja, tänkte Ulla, på sådana villkor så... Och förresten är det ju bra att bli fotograferad gratis, så dyrt som det är.

Karsten. Ni har ju hela livet för er.

— Vi kan ju ta en kort promenad, föreslog Ulla, så hinner vi bägge delarna.

Det blev söndag. Uppgåelsen med Olle gick oväntat bra. Han var ritare på ett kontor men läste på ingenjörs-examen per korrespondens och tyckte det var skönt att ägna halva dagen till sina hemuppgifter. Han lät så nöjd att Ulla nästan blev stucken, och Olle måste förklara att det var ju för bådas skull han slet med de här kurserna.

— Ju förr jag blir klar, desto förr kan vi gifta oss, tillade han.

Olle var alltid så förtänksam och planerade på lång sikt. Men nog var det skojigt med folk, som hade en smula äventyr i blodet, tänkte Ulla. Som Karsten.

Poserandet tog åtskillig tid, men så blev också resultatet strålande. Det var Ulla en face och Ulla i profil och Ulla med de långa gracila benen fladdrande i luften.

— Den där sista tror jag inte jag ger Olle, sa Ulla, när hon fick se bilden. Det är bäst du bränner opp den.

— Hm, grymtade Karsten och talade hastigt om något annat. Att bränna opp en bild — och därtill den bästa bild han någonsin tagit — kunde aldrig

ögon blixtrade mörkt. Du är så god och genast tar tillbaks dem!

Karsten la huvudet på sne och var så lik en ertappad skolpojke att Ulla brast i skratt.

— Det är omöjligt, suckade han. Pristävlan är förmodligen redan avgjord, för resultatet ska publiceras om ett par dar.

— Vad är det för sorts pristävlan? fortsatte Ulla obönhörligt.

— Det är en tävlan om den vackraste flickbilden, svarade Karsten medgörligt. Så det är ju mera på fotografen det kommer an än modellen. Förresten har jag nog inga utsikter — men om jag har det så kan det bli stora pengar, för det hela är internationellt lagt.

Ulla lystrade, när hon hörde orden stora pengar. För en fattig flicka som sliter från nio till sex i en butik utan att just få något över går inte dylikt obeaktat förbi.

— Hör du, framkastade hon, om du verkligen skulle få det där priset tycker jag inte det vore för mycket om vi delade på det. Jag skulle kunna köpa lakansväv till utstyrseln mot rabatt i firman, men jag har aldrig något att köpa för. Så nog skulle jag behöva pengarna.

Karsten suckade.

FOTOMODELL TILL FÖRSTÄNDARE

Liksom alla söta flickor tyckte hon om att se sig själv förevigad, men det var minsann inte ofta hon hade råd med det. Och Karsten var en skicklig och framåtsträvande fotograf, även om han ännu inte var färdig med sin utbildning. Som alla äregiriga ungdomar drömde han om det "stora slaget", om att bli berömd med ett lyckokast. En vacker flicka, djärva belysningar, lite tur — se där vad han behövde.

— Passar det på söndag? undrade Karsten. Jag är ju ledig från ateljén då, och om du inte har något särskilt för dig —

— Olle och jag hade tänkt ta en långpromenad, sa Ulla. Men om det inte går nån annan dag så —

— Kan du inte slita dej från den där förbaskade karln en enda dag? fräste

komma i fråga. Men flickor har nu en gång inte förstånd på sånt — och särskilt inte flickor, som var förlovade med Olle.

Nästa gång Ulla träffade Karsten var det på gatan, av en ren händelse. Det var nära att han strukit förbi utan att se henne men hon hejdade honom:

— När får jag bilderna? undrade hon. Det är Olles födelsedag i nästa vecka och jag ville gärna hinna rama in ett av fotografierna. Det där där jag ser allvarlig ut —

Karsten såg åt sidan:

— Det är så att jag har dem inte för tillfället, började han. Jag hade egentligen inte tänkt tala om det, men — nåja, jag skickade in dem till en fotopristävlan.

— Utan att fråga mej! Ullas gråblå

— Du är då det mest triviala i flickväg som existerar. Tala om lakansväv, när man har chansen att bli världsberömd!

— Går du med på det eller inte? Ulla lät obarmhärtigt hård — åtminstone i sitt eget tycke.

— Visst går jag med på det, försäkrade Karsten. Det är ju inte mer än rimligt. För mej betyder förresten äran mer än pengarna. Men för dej betyder visst pengarna allt —

— Utstyrseln, rättade Ulla.

— Nåja... Men det är ett villkor: att du går med på tävlingsvillkoren.

— Och vad är det?

— Dom får du reda på, när — om vi vinner priset!

— Om ja! retades Ulla och försvann åt Storgatan.

Tre dagar senare flög Ulla opp vid en häftig ringning på dörren just som hon lagade morgonteat. In kom Olle med en uppslagen tidning i handen.

— Är det där du? flämtade han, andfädd efter språngmarschen upp för de fyra trapporna, och pekade på en bild i tidningen. Karsten har i alla fall tagit det.

Ulla ryckte till sig tidningen och stirrade på sig själv utsträckt på golvet med benen i vädret.

— Fick vi priset! skrek hon. Och första pris — femtusen kronor. Olle, Olle — det räcker till köksutrustningen också!

Och hon tog honom om halsen och dansade runt med honom. Men Olle gjorde sig fri.

— Tack, men jag har inte lust med några kastruller till det priset, fräste han. Min fästmö åkande runt i världspresen i den ställningen. Dessutom måste du resa till Paris —

— Till Paris — måste jag? skrek Ulla. Det visste jag inte.

— Vet du inte vad du ger dig in i? Här står uttryckligen att första pristagarna i den internationella tävlingen och deras modeller är inbjudna till finalen i Paris. Det är visst meningen att kora världens bästa fotomodell.

— Till Paris! upprepade Ulla än en gång. Men det är ju inte klokt! Du följer väl med, Olle?

— Tack, jag har annat att göra. Och med en smäll i dörren var han borta.

Ullas första impuls var att rusa efter honom men hon hejdade sig. Ånej, man var väl en självständig flicka med egna inkomster etc., etc. I detsamma ringde telefon, det var Karsten, som berättade den stora nyheten, som inte var någon nyhet längre men lika stor för det.

— Och i nästa vecka reser vi till Paris, slutade han. Du har väl något snyggt att sätta på dej?

— Men nästa vecka är det ju Olles födelsedag, invände Ulla, och då kan jag verkligen inte —

— Då blir det inte ett öre av pengarna heller, förklarade Karsten. För den där resan ingår i prisvillkoren.

Ulla suckade. Vilken virvel av händelser hon, lilla landsortsflicka, plötsligt kastats in i! Berömd över en natt, Olle rasande, och så Parisresan. Men kors bevars — nu fattades klockan några minuter i nio och hon fick rusa till affären utan teet!

Tur nog var det ingen som märkte att hon var försenad: hela affären tycktes upp- och nervänd och längst bort hade några skockat sig kring något som föreföll att vara avtäckandet av en väldigt blombukett. Men just när Ulla oemärkt försökte smyga sig in var det som om hela lokalen fått en elektrisk stöt: alla stramade upp sig och framsteg ingen mindre än chefen själv med

blommorna i handen och bad att få framföra firmans lyckönskningar.

— Och så hoppas jag fröken inte har något emot att vi skyltar med bilden? frågade han efteråt. Den kommer att passa bra ihop med den nya strumpsändningen.

Ulla blev röd, blev vit, hackade och tackade. Neka kunde hon förstås inte, så vänliga som alla var — och så stolta över henne sen. Det var annat det än somliga... Nå, frampå dagen kom även ett blomster från somliga med ett vidhängande kort. Där stod kort och gott: bidrag till den allmänna hyllningskören. Ulla visste inte om hon skulle skratta eller gråta, men innan hon hunnit bestämma sig hade redan nästa blomsterhyllning infunnit sig. Den var från Karsten.

— Bara jag träffar Olle i lugn och ro måste ju allt ordna opp sej, tänkte Ulla. Han måste ju förstå att jag gjorde det här för bådas vår skull.

Men det tycktes vara stört omöjligt att få någon lugn och ro under de dagar, som följde. Det var lyckönskningar i alla de former, reklamanbud, provningar av nya kläder. För Karsten yrkade absolut på att hans fotomodell skulle vara tiptop, när hon mötte opp i finalen, och firman var generös med krediten. Men Ulla grubblade ångestfullt på hur det skulle gå med köksutrustningen.

Och så kom den dag, då planet lyfte från Arlanda och några timmar senare dalade ner på le Bourget. Och nu började en vals, som Ulla aldrig kunnat drömma om. Kamerorna blixtrade, reporterpennorna flög över notisblocken, inbjudningar till fester och evenemang haglade. Stackars Ulla sa inte mycket — en tidning döpte henne chevalereskt till "den tigande skönheten från Norden" — men Karsten var i gengäld desto talförare. Inte minst de få stunder han var på tu man hand med Ulla — då grälade han på henne för hennes försök att dra sig undan.

— Du har en chans som miljoner flickor skulle avundas dej, muttrade han. Och vad gör du? Kniper ihop läpparna och ser ut som en citron, precis som det inte angick dej. Eller inbillar du dej kanske att du är en Garbo?

— Jag har haft en chans i livet, som jag har brytt mej om, försvarade sej Ulla. Och nu är jag rädd att jag har förstört den.

— Du menar köksinredningen? insköt Karsten hånfullt.

— Jag är rädd den inte kommer att behövas, bet Ulla av.

— — —
Det stora avgörandet skulle ske vid en fest på en av Paris' förnämsta restauranger, dit kända fotografer, konstnärer, kritiker, berömda mannekänger,

Fortsättning på sidan 20

skådespelare och allt som kallas "tout Paris" inbjudits. Ulla bleknade när hon tänkte på sin enkla organdiklänning, som varit så fin därhemma, men oroade sig i onödan. En berömd modefirma ställde en av sina creationer till hennes disposition — mot att hon lät fotografera sig i den. Och Ulla lät allt ske, precis som om hon, den självständiga flickan med plats och allt, inte längre haft egen vilja och eget omdöme längre. Det föreföll henne som om hon gled utför en allt stridare flod i en liten farkost, som hon inte längre bemästrade.

Men Karsten gnuggade händerna.

— Du är egentligen inte så dum du. Ditt aviga sätt har slagit an, du sticker faktiskt av mot alla de andra, som koketterar och sjäpar sej sig så fort en kamera kommer i närheten. Folk är nyfikna på dej — jag tror faktiskt vi har goda chanser. — Förresten blir du nummer tretton, och det är ett lyckonummer här —

Ulla gjorde en grimas för att tränga tillbaka tårarna. Nej, dem skulle då inte Karsten få se —

Hela tävlingsdagen gick i ett enda svep av hårklädsel, provningar, manikyrr... Och när Ulla efter alla utståndna vedermödor äntligen fick se sig i helfigur i en spegel var hon nära att tappa andan. Var denna bländande varelse i vitt och guld med mörka sagoögon under blåtonade ögonlock verkligen — lilla fröken Ulla från Axels-

sons Manufaktur, förlovad med blivande ingenjören Olle Bergsten? Det var som en dröm — men med ett stänk av en mardröm.

Karsten kom och hämtade henne, i frack med vit nejlika, och lotsade henne försiktigt som om hon varit av glas ner till den väntande bilen. Och så bar det iväg...

Utanför restaurangen var en stor folkmassa församlad trots det strilande regnet. Det var vanliga män och kvinnor, med trötta ansikten och nötta kläder, som kommit för att få en glimt av skönheten och glansen att ta med hem till sitt gråa vardagsliv.

— Om det varit hemma skulle jag ha stått där, tänkte Ulla. Men då skulle jag haft Olles hand i min —

I detsamma ryckte hon till. Bland myllret av bleka romanska ansiktsövaler hade hon plötsligt urskiljt en profil av utpräglad nordiskt tycke. Nej, det var väl ändå inte möjligt —

— Vad stirrar du på? hörde hon Karstens otåliga röst. Kom nu, vi har bråttom!

— Å, ingenting, mumlade Ulla. Hon kunde ju inte gärna säga åt Karsten att hon tyckt sig se Olles blonda kalufs och knotiga ansikte bland mängden. Då hade han väl sagt att hon mist förståndet — och det hade hon kanske också. Första tecknet brukar ju vara hallucinationer...

Men när de skilts åt, Karsten för att

sätta sig vid ett reserverat bord och hon själv för att inta sin plats på stol nr 13 på estraden fattade hon ett raskt beslut — det första hon fattat på gudvetnär. Hon måste ha visshet. Endera var det Olle eller också hade hon blivit tokig. I vilket fall som helst var visshet bättre än denna känsla av att allt växte henne över huvudet. Och i ett ögonblick, då hon trodde ingen såg henne, smög hon sig tillbaka ut. Men hon tog fel: en skönhetsdrottning gör sig inte osynlig utan vidare. En liten svarthårig herre i frack rusade efter henne.

— Mais mademoiselle, började han. Men Ulla försökte på knagglig engelska klargöra för honom att hon glömt något, och hur det var släppte han henne. Egentligen var det ju sant, försvarede hon sig, hon hade glömt alldeles för mycket på sista tiden.

Väl ute på gatan stannade hon ett ögonblick och såg sig ovisst omkring. Den blonda kalufsen var borta, men mängden log och vinkade och en och annan kastade slängkyssar, när hon visade sig. Parisarna har alltid älskat skönheten, var den än finns, i slottet eller gränden. Och Ulla kunde inte motstå all denna hyllning utan log och vinkade tillbaka.

Då — i utkanten av folkmassan fick hon se en rygg, som hon inte kunde ta miste på. Den var bred, en aning kutig och ingav en obeskrivlig känsla av trygghet — åtminstone hos Ulla.

— Olle! skrek hon, Olle och kastade sig ut i folkmassan.

Ryggen vände sig om, och exakt två sekunder senare kände Ulla två fasta armar om sitt slanka liv. Men strax efteråt släppte de henne:

— Du är inte klok, flicka lilla — springa ut i modden i den där paradklänningen! Och nu missar du din chans därinne —

Men Ulla skakade på de skimrande lockarna och förklarade att hon aldrig i sitt liv varit så klok som just nu.

— Jag trodde jag höll på att bli tokig, försäkrade hon. När jag fick se dej. Hur kom du —

En kamerablixt avbröt henne. Någon företagsam fotograf — det var många i farten den kvällen — hade upptäckt hennes eskapad och följt efter henne. Och nästa dag hade han all anledning att prisa sin företagsamhet — den skulle inbringa honom vackra slantar. Olle gjorde en rörelse som för att rusa på mannen men Ulla hejdade honom.

— Nej, sa hon hastigt, det tjänar ingenting till. Ta den där taxin i stället och låt oss rymma från alltihop!

— Men du kan inte —

Ulla hejdade taxin: jo, jag kan. Och äntligen vet jag precis vad jag vill —

I nästa ögonblick susade de utför Champs Elysées på väg mot Ullas hotell. Fotografen gjorde ett försök att följa efter dem, men hade inte samma

IDEL PRESSBERÖM
FÖR

Tora Dahl

och hennes senaste
Gunborg-bok

**Sommar
och vinter**

Ruth Halldén i Dagens Nyheter:

"Hon skriver om det som många ansträngt sig att skriva om, men som ytterst få lyckats levandegöra... Hon gjuter in kraft och liv i vardagslivets mest ynkliga trivialiteter..."

Siv Arb i Aftonbladet:

"Man kan vara ganska säker på att Tora Dahl även i fortsättningen kommer att ta oss för oss, inte bara att Gunborg är en varelse i vardande, utan att vi alla är det. Jag vet mig ingestans ha läst en mera övertygande försäkran om detta."

Ven Nyberg i Svenska Dagbladet:

"...ännu ett vittnesbörd om författarinnans rent fantastiska identifikation med sitt barn-domsjag..."

Margareta Ekström i Expressen:

"...en märklig bok. Jag har läst den med ömhet, intresse och spänning".

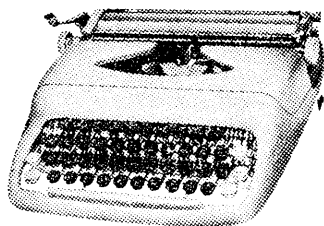
Sven-Eric Liedman i Sydsvenska Dagbladet:

"Även den nya boken är full av vitalitet... stilen är som alltid briljant och slagkraftig."

22:50, INB. 27:50

TIDEN · FIB

CONSUL reseskrivmaskiner

GEDIGNA • ELEGANTA
LÄTTSKRIVNA • PRISBILLIGA
R-pris fr. 265: – inkl. väska

ETT ÅRS GARANTI

Fråga efter CONSUL skriv-
maskiner i Er affär eller
kontakta

Ingenjörsfirma
STEN R. KARLBOM

Brännkyrkagatan 154,
Stockholm Sö, tel. 08/69 42 11

Balatummattor

200 cm breda

9: 40 pr lpm

D:o 2:a sortering från 6:50 pr lpm

Oskarsons

endast HORNSGATAN 8

Tel. 40 85 99

KONDITORIET

KUNGSGATAN 82
REKOMMENDERAS
Telefon 50 20 18

Kransar, Buketter, Blomster-
dekorationer vid fester och möten

Ring 46 43 08

Stockholm
Blomsterhörnan Axel Söderberg

— för många fler ekonomiska bil-mil MOSKVITCH

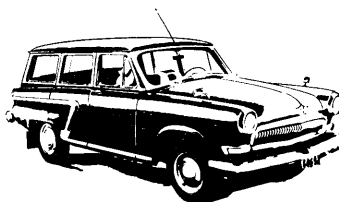
1964

- förmånligt inköpspris
- körekonomi i toppklass
- enastående driftsäkerhet

Tålig, bekväm och driftsäker allroundvagn, härlig att köra, men framför allt med enastående körekonomi — Moskvitch är "sparbössan" framför alla andra i sin storleksklass. Som standard: bl.a. radio, vindrutespolning och utvändiga backspeglar.

och VOLGA

VOLGA COMBI

Linjeskön bruksvagn med förnämliga fartresurser, bekväm för långfärd, god plats för 5-6 personer och bagage, bäddbar — en combivagn av absolut toppklass.

VOLGA PERSONVAGN

Representativ och accelerationssnabb med körsäkerheten som främsta kännetecken, bekväm för förare och passagerare, inventiöst bagageutrymme, bäddbar m.m.

Komplett reservdelslager i landet.

En provtur och demonstration

övertygar Er ytterligare..

MATRECO BIL AB

KARLAVÄGEN 67 STOCKHOLM Ö. TEL. 63 03 40

tur som de och fick nöja sig med att ta en bild av den försvinnande taxin.

En timma senare satt de på tåget — men inte Nordexpressen utan ett litet lokaltåg. Först uppe vid Lille vågade de invänta expressen — risken var alltför stor att stanna en minut i onödan i Paris. Och de hade god tid på sig att ventilera sina upplevelser, allt medan Paris surrade av rykten om den nordiska skönhetsens hemlighetsfulla flykt.

— Jag måste se dej, berättade Olle medan de bänkade sig i en smutsig tredjeklasskupé, och därför skrapade jag

ihop alla pengar jag kunde till en tredjeklassbiljett tur och retur Paris. Jag måste ju veta om det lönade sig att fortsätta med mina studier — och överhuvud taget med nånting. Förresten ville jag säga dej att jag burit mej åt som en idiot som inte kunde unna dej något, som du inte fått av mej —

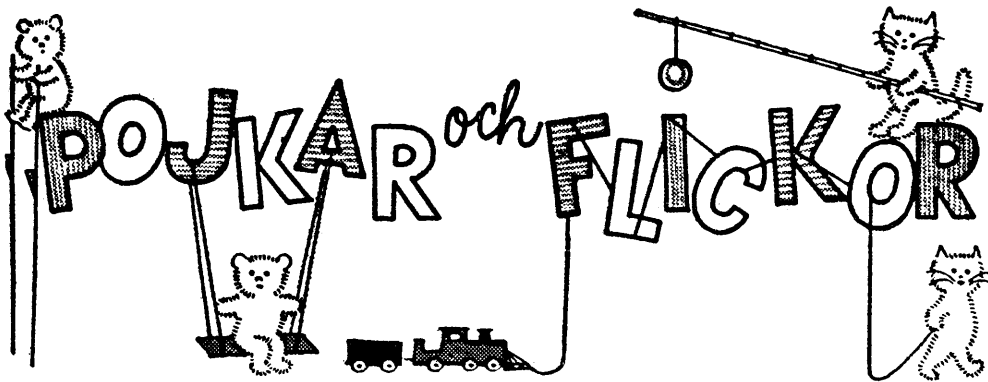
— Det är väl inget mot vad jag har, försäkrade Ulla glatt. Men låt oss inte tala om det mera. Hur skulle det istället vara om vi gick upp till någon fransk landsortsmär och gifte oss?

Olle strök henne över hakan och skrattade:

— Lite tokig är du nog i alla fall, för så enkelt är det inte. Men om ett par månader —

Nå, lite längre tid tog det ju förstås. För det är ju inte alldeles snutet ur näsan att få ett ingenjörsexamen, skaffa en våning, fälla lakan och inreda världens sötaste lilla dockkök. Men är kärleken av den rätta sorten så går det med.

Margit Palmaer

önskefjället

av Harry Iseborg

Lilian mötte pojken som var en buss.

— Jag ska till klockmakarn och höra en saga, sa Lilian.

— Då kör jag dej dit, sa pojken. — Töff!

De låtsades att bussen körde nedför grändbacken och in genom den vita grinden. På sin gröna bänk vid husväggen satt klockmakarn och lagade ett fisknät.

— Ska klockmakarn ut och fiska? frågade Pojken.

— Det händer nog, sa klockmakarn. — På tal om fiske, förresten, har ni hört sagan om önskefjället, barn?

Barnen svarade att de inte hade hört den sagan. De slog sig ned i det doftande gräset.

Klockmakarn berättade.

— Det var en gång en by vid ett hav. Byn var liten och grå. Havet var stort och blått.

I den grå byn lyste hibiskusblom som bloss. Kring blommorna svärmade honungsfåglarna, sög honung ur bloms-terkalkarna med sina långa sugnäbbar eller öppnade röda gap och pep en vers. "HUMMINGBIRDS" kallades honungsfåglarna av folket i byn.

I huset med banjon bodde gumman mor och gubben far. De hade två söner Bill och Bob. Om kvällarna när fågelsången tystnat och havet sorlade sorgmodigt i fjärran, satt gubben far på trappan med banjon och spelte.

Gumman mor brukade säga:

— En sån bra man jag har. Och en sån fin ton han har i sin banjo.

Alla svarade att det var sant. Bill och Bob var mycket stolta över gubben far och hans banjo med den fina tonen, som fanns i banjon.

En kväll blåste banjotonen bort. Det skrällde bara när den gamle spelte. Då blev alla ledsna.

— Så tråkigt, sa folk och gick hem till sitt. Ingen ville vara hos gubben far längre, när han inte hade en fin banjoton i sin banjo.

Gubben suckade och kände sig övergiven. Gumman mor strök sakta hans hår med sin arbetshand, hon strök så ömt.

Det tröstade honom litet. Men inte alldeles. Banjotonen var ju borta.

Då gick Bill och Bob ned till havet för att leta efter tonen. De frågte mäsarna och de frågte pelikanerna och så frågte de en sköldpadda. Ingen av djuren hade nånsin sett en banjoton, sa de.

Bill och Bob strövade vidare efter stranden. De gick hela dagen och så blev det natt. Stjärnorna lyste och månen var rund och blank som en silverpeng.

— Nu har vi gått många mil och letat, suckade Bill.

— Ja, sa Bob, vi är trötta. Bäst att sova.

De la sig i gräset. Då hände något. Bill såg något blänka i gräset och tog upp det blanka. Det var en fisk.

— Vad ligger du här för? undrade Bill.

— En fiskare drog upp mig ur havet, gnällde fisken. — Han stoppade ner mig i en korg. Men jag hoppade ur när han inte såg det. Och nu ligger jag här på landbacken. Vill ni vara snälla och hjälpa mig ner i sjön igen, pojkar — om ni gör det ska ni få nåt fint av mig!

Bill släppte fisken i havet. Fisken dök och var borta. Havet låg blankt.

Pojkarna stod tysta på stranden hela natten och undrade vad de skulle få som gåva av fisken. I gryningen kom vinden dansande som en slöja dansar, vattnet krusades. En skär snäcka bland strandstenarna begynte sjunga en sång så svag och mjuk som en sakta viskning, och sången slutade med orden:

... se i din hand... önskefjället i den hand...

Pojkarna öppnade sina händer för de visste ju inte vilkens hand snäcken menade. I Bills hand låg ett litet fiskfjäll.

— Fiskens gåva, mumlade Bill, det är önskefjället, Bob — låt oss nu önska.

— Då önskar jag att vi flyger hem, för jag längtar till de gamla, sa Bob.

Som han sagt sin önskan, skars gräsmattan de stod på ut som om den skurits av en osynlig kniv. Så lyftes pojkarna högt upp i luften och sväva-

de hemåt på den flygande gräsmattan. Först flög de högt — högt. Sedan sjönk de djupt — djupt. De såg hembyns grå hus komma farande emot sig, och efter ännu en stund landade gräsmattan varligt och mjukt framför hyddan. Och där satt de gamla med banjon.

— Barn, vad tar ni er för! utbrast gumman mor förstkräckt. — Hur kan ni ge er till att flyga på gräsmattor?

— Vi kan mer än så, svarade Bill kavat. Och så önskade han att banjotonen skulle komma tillbaka till fars banjo.

Klang! sa banjon. Och så var tonen tillbaka igen — satt där och dallrade som en liten pingla.

— Nej, det är ju rakt som trolleri, skrattade gubben far förtjust.

— Det är nog bäst att far sätter fast tonen ordentligt, så att den inte flyger bort igen, sa Bob.

— Du sa nåt, pojke, svarade den gamle. Sedan satte han fast tonen med en bit tuggummi. Där satt den nu ordentligt i banjon. Tur var det, för i nästa sekund kom en vindungen blåsande efter gatan. Vindungen såg önskefjället glittra i pojkens hand, och han nappade åt sig det och flög bort.

— Mitt önskefjäll blåste bort! skrek Bill förskräckt.

— Vad ska vi med ett sånt till nu, invände Bob glatt. — När de gamla är glada kan vi också vara glada. Ingen i världen ska någonsin mer ta ifrån dem deras kära banjoton.

Bill sken upp.

— Det är sant, Bob. Vi har ju fått de gamla glada, precis som du säger, och det var ju allt vi ville.

— Men hur fick ni ett önskefjäll? frågade gubben far nyfiskt.

Pojkarna berättade om fisken de hjälpt i havet och önskefjället de fått som belöning för sin tjänst.

— Åhå, jag kunde väl tro att ni gjort nåt bra, pojkar, sa den gamle när han hört berättelsen om fisken. — Hjälpa varann här i livet, det ska man göra, för sånt kommer gott av.

Så spelte han en glad melodi. Folk kom springande ur grändarna och snart var det fullt av lyssnare vid hyddan igen.

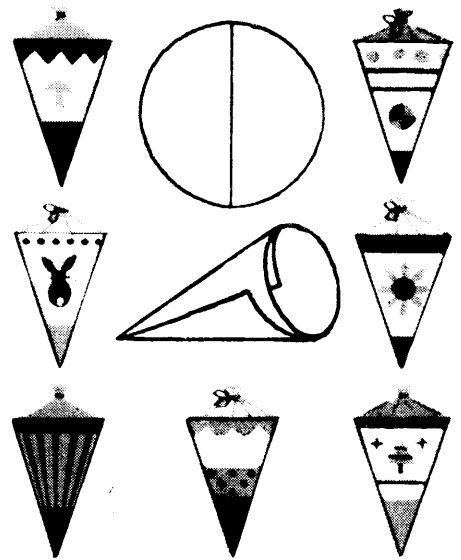
— En sån bra man jag har, sa gumman stolt. — Och en så fin ton han har i sin banjo.

Efter den dagen blev allt som förr i den lilla grå byn där hibiskusblommor och honungsfåglarna piper och öppnar röda gap. Den flygande gräsmattan flög aldrig mera. Bill och Bob bredde ut den i trädgården bakom huset och planterade ett apelsinträd mitt på. Och om kvällen när månen lyser på apelsinträdet skimrar dess blommor som fiskfjäll.

Och på trappan sitter gubben far. Banjon klingar och havet sjunger sorgmodigt och stilla i fjärran.

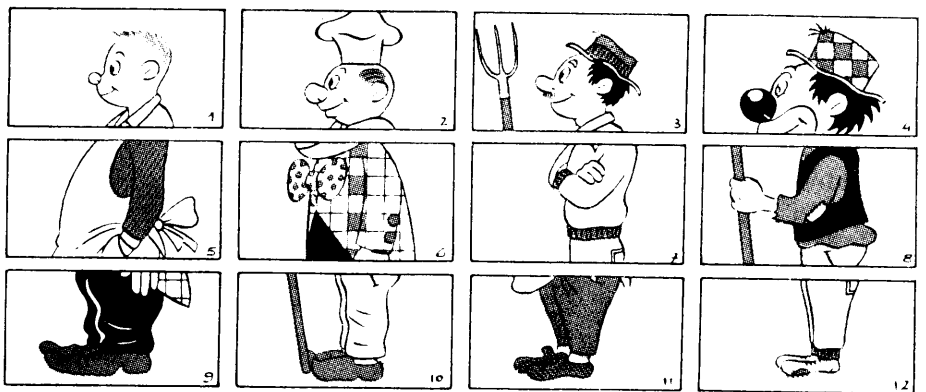
nyfiken i en strut

En rolig strut att lägga nötter, russin och annat gott i för att hänga i julgranen kan du göra själv efter vår beskrivning och bilden härintill. Skaffa några ark papper eller tunnare kartong. Låna en rund karott eller en assiett av mamma. Den bör ha en diameter på 20–22 cm. Rita så upp rundelen och klipp ur. Klipp sedan en rundel av silkespapper, vars diameter är 5–6 cm större än den första. Vik den första rundelen på mitten, gör likadant med den andra av silkespapper och klistra den som ett foder ovanpå. Vik så samman allt, med silkespapperssidan inåt till en strut och fäst skarven med litet klistre. Så kan du dekorera struten med trevliga märken eller måla med vattenfärg.

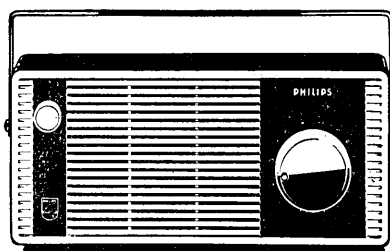
hjälp oss

Vi hade en rolig teckning på redaktionen, men tyvärr råkade redaktionssaxen vara på det lekfulla humöret och klippte sönder bilden. Nu är vi inte riktigt säkra på att vi pusslat ihop bitarna rätt. Vill du hjälpa oss? Klipp isär bilderna på nytt, klistra upp dem på ett papper och skicka in resultatet till Vi kvinnor, Norrtullsgatan 5, Stockholm. Va före den 15 januari 1965. Skriv "fyra farbröder" på kuvertet. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser.

Prisbomb på NYHET

Philips nya Philetta med snabbkoppling mellan P1,

P2, P3. FM-radio med automatisk finavstämning
Batteridrivnen — kan drivas på nätet
Med fabriksgaranti

Kontantpris med oms.

198

LANDERÖ-
KÖPET
GER
MÅNGA
ÅRS
TRYGGHET

FLYGANDE SERVICE
Landerö

- 5 års helgaranti
- Flygande Service
- Låga priser
- Förmånliga betalningsvillkor

GÖTEBORG STOCKHOLM NORRKÖPING BORÅS LINKÖPING SOLNA UDDEVALLA TROLLHÄTTAN MÖLNDALEN VÄNERSBORG SUNDBYBERG VARA

Sanatoriet Ukraina på Krim.

Förmånliga hälsoresor till Sovjetunionens förnämsta kurorter

Intourist kan nu erbjuda utländska medborgare förmånliga hälsoresor till Sovjetunionens förnämsta kurorter — Sotji, Jalta, Odessa, Tschaltubo, Kislovodsk, Jessentuki, Pjatigorsk och Zjeleznovodsk.

Dessa kurortsstäder, som ligger vid Svarta havet eller i de kaukasiska bergen, är berömda för sina hälsosamma mineralkällor. En tids vistelse på något av de modernt utrustade vårdhemmen här brukar ge utmärkt effekt för patienter som lider av olika sjukdomar.

Vårdhemmen hålls öppna året runt. Kurerna omfattar en tid av 26 dagar (20 dagar i Tschaltubo).

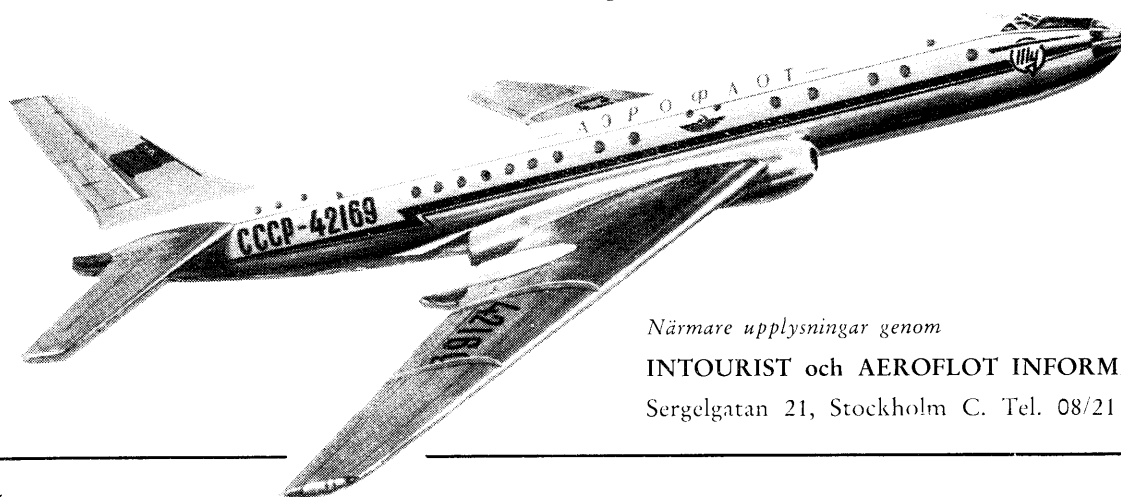
Pris för helpension inklusive behandling från omkring 35:— per person och dag. Under lågsäsong 1 oktober—30 april) lämnas upp till 25 procents rabatt. I detta pris ingår:

- logi
- alla måltider (dietmat vid behov)
- minst fem läkarundersökningar
- laboratorieanalyser och röntgenbilder
- medicinska bad och mineralvatten enligt läkares ordination
- elektroterapi, inhalation, sjukgymnastik och läkemedel
- transporter inom kurorten till behandlingsplatserna t/r
- transfers stationen/flygplatsen—vårdhemmet vid ankomsten och vice versa vid avresan (inkl. bagagetransport 2 kolli).

Personer, som åtföljer patienter till kurorter och icke önskar medicinsk vård för egen del, erhåller 10 procents rabatt på meddelade priser.

På resorna från inreseorten i Sovjetunionen till kurorten och från kurorten till utreseorten lämnas hela året 45 procent rabatt på de ordinarie priserna.

AEROFLOT tar er snabbt och billigt till Sovjetunionens kurorter.

Närmare upplysningar genom

INTOURIST och AEROFLOT INFORMATIONSBYRÅ

Sergelgatan 21, Stockholm C. Tel. 08/21 53 76, 21 59 34

Det leker mig i hågen . . .

Fortsättning från sidan 4

mänskligheten, en konstnärnatur med leklynn. Den som hört henne sjunga Almquists Songes glömmet det inte.

Hon berättar på ett ställe att den "legendariske Sikorsky" i sin huvudfabrik har en liten tavla där det står:

"Enligt alla erkända flygtekniska rön kan humlan inte flyga på grund av kroppens form och vikt i förhållande till den totala vingytan. Men det vet inte humlan — hon flyger ändå."

Och så fortsätter Honorine Hermelin med att säga: "Den mig så närkommande rösten — det var Mästaren från Nasaret, den ojämförlige genomskådaren och nyskaparen, sade nu tydligt: Ni tror att det som handlar om min Fader endast kan upplevas och uttryckas under judiskt-kristna former. Men det vet inte min Fader. Därför går han sina egna vägar över sin vida jord."

En gång för snart två år sen färdades jag i de trakter där Jesus av Nasaret vandrade. På min vägg hänger en bild, tagen av min reskamrat, från Kapernaum, den plats där Mästaren ofta talade. Solljuset faller över resterna av synagogan. Det har förmästat lekt mig i hågen att utan hänsyn till tid låta fyra själsfränder sitta bland Mästarens åhörare. De är William Blake, Jonas Ove Almquist, Vilhelm Grönbech och Honorine Hermelin. Fyra själsfränder som haft en djupare förståelse för hans förkunnelse än folket i Kapernaum.

ANDREA ANDREEN

Följ debatten om krig/fred i FREDEN

FRI — ORÄDD — KONCENTRERAD

Begär provnummer eller prenumerera redan nu för 1965!

Helår (20 nr) 10 kr, halvår 5:50.

Tidningen Freden, Jungfrugatan 30, Stockholm Ö.
Postgiro 60 38 73

Utsökta presentartiklar till låga priser

Varor från Sovjet, Kina, Japan m. fl. länder
Kamferskrin — Handarbeten — Parfym — Kikare — Ur

PRESENTAFFÄREN

KUNGSGATAN 84 — Tel. 54 74 90
Order till landsorten exp. mot postförskott.

Julnatten . . .

Fortsättning från sidan 6

ler, jularnas missträningar upplöstes i en mild förväntan. Så skulle han då få avsluta denna mislyckade dag med en god gärning . . .

Äntligen ringde det.

Ur fjärran kom en spröd röst: — Hallå — vem är det?

Lycklig svarade han: — Hör inte mor att det är Allan?

— Å, är det du . . . Så snabbt . . .

— Har mor fått mitt paket? Inte? En — en bok. Den kommer nog. Det är sån julbrådska på posten . . . Jo, jag mår bra — och mor själv? — Inte så bra? Det var tråkigt — sköt väl om sig, lilla gumman! — Ja, det blev sent, jag fick inte samtalet förr . . . Hoppas mor kan somna igen. — Ja, god jul då, och adjö! — Tack, tack!

Slut. Han satt tyst. Så främmande hon lät. En bok, hade han sagt. Där i högen av nya böcker måste det väl finnas någon som passade. Drottning Christina! utmärkt. Tyvärr en present — med dedikation . . . Man kan riva ut bladet — så ja, det gick ju fint. Och så skriva några hjärtliga julhälsningar. Bäst att genast gå ut med paketet i brevlådan — annars kan det bli glömt. Korsband. Skönt att få lite luft efter allt som varit. Tur att jag kom på att ringa mor — hon blev säkert glad! Det är ändå huvudsaken — att göra andra glada.

Då känner man sig redan gladare själv.

Det var naturligtvis därför jag bjöd folk ikväll — för att glädja dem. Varför och varför! Jag har allt anlag för missmod och självkritik. Får akta mig för depression. Se nu börjar det snöa — en riktig julnatt . . . Så lagom kallt . . . Så härlig luft . . .

Charles Chaplin . . .

Fortsättning från sidan 8

Chaplin talade också vid liknande möte i New York. Reaktionen uteblev inte. Anklagelserna för kommunism haglade, det blev förföljelser och demonstrationer och man skulle sedermera söka få honom inför oamerikanska kommittén trots att han var engelsk medborgare. Chaplin har dock aldrig varit kommunist eller organiserad i något parti. Däremot har han framhållit att han ej kan finna sig i att välja sitt umgänge efter någon slags mall för lämplig eller mindre lämplig person. Vid förhör i hans hem strax före sista resan från Amerika löd en av frågorna från immigrationsmyndigheterna: "Ni höll en gång ett tal där ni sa 'kamrater'. — Vad menade ni med det?" Chaplin svarade: "Precis vad jag sa. Slå upp ordet i en ordbok. Kommunister har ingen förmånsrätt till det ordet."

När Charles Chaplin blivit så illa behandlad i Amerika och faktiskt stötts ut ur landet sedan han anträtt en 6-månaders semester, blev han hyllad som aldrig förr i Frankrike och Italien. Även i England blev det stormande succé för Ramp-ljus som kom samtidigt med honom och familjen till Europa. "Då vi såg Rampljus skrattade vi, ofta hjärtligt, och vi grät, med uppriktiga tårar — era tårar, ty ni har skänkt oss den oskattbara förmågan att gråta", säger Roger Ferdinand i ett tack till Chaplin.

Engelska vänner gav honom tipset att slå ner sina och Oonas bopålar i Schweiz. Det tog ett år att akklimatisera sig, men nu trivs familjen förträffligt och har nära till Paris, London och Venedig. Från villan Manoir de Ban fortsätter Chaplin sin kamp mot fördomning, kommersialism och snobism, för fred, avrustning och värdigare liv.

E. V.

Glöm ej
Ert hår
Jul o Nyår

Damfrisör
Sune A Rollfeldt

Linnégatan 41 - Tel. 61 97 23

NYÅRSRESOR

BERLIN/TDR 31/12—31. 4 dagar. Helpension, inkvartering i 2-bäddrum å hotell. Festmeny och stor Sylvesterbal på Restaurang Operacaféet. Rundturer. Teaterbesök. Middag på taget t/r.

Från Malmö 230: —

STRALSUND 31/12—1/1. Helpension, inkvartering i 2-bäddrum. Festmeny och stor Sylvesterbal å Hotell BALTIC.

Från Malmö 105: —

VINTERSPORTRESA

TABARZ i TYRINGEN 13/2—21/2 1965. Skid-, rodel- och annan vintersport. Stärkande promenader. Skidutrustning kan lånas å hotellet. Fackelfärder till Inselberg. Nattbar. Musik och Dans. Härlig vintersemester i trivsamt miljö 916 m ö. h. Helpension 2-bäddrum på hotell.

Från Malmö 340: —

VILORESOR

KARLSBAD o. MARIENBAD i Tjeckoslovakien. 21 dagar inkl. helpension å hotell i 2-bäddrum, medicinsk behandling. 3 mål mat per dag etc. (exkl. sovavgift och visumkostn.). Kurortsvistelse kan påbörjas så snart hotellrum ordnats.

Från Malmö 865: —

Anmälningar, upplysningar och prospekt hos

FOLKTURIST

Betaniaplan 1, 3 vån., MALMÖ C - Tel. 214 60
Wallingatan 37, STOCKHOLM C - Tel. 20 17 92

*I ädel tävlan bland
all världens*

KRABBOR

går **Chatka**

och **AKO**

segrande
fram

Aldrig mera . . .

Fortsättning från sidan 11

på den tiden då Lodz växte fram till en stor industristad, och där judarna mycket snabbt övergav sin ursprungliga isolering. I "Den Brokiga Gatan", Wellners självbiografi, måste den unge Mendele fly från Lodz, förföljd av tsarpolisens för sitt revolutionära uppträdande. I den danska tidningen Politiken skildrar Wellner hur han efter nära 50 år besökte sin hemstad. Han letade länge på gatorna, både i den gamla stadsdelen och i centrum, och han hittade inga judar. Han fann inte heller något spår efter dem och inget som påminde om att en kvarts miljon människor från staden förintats. På den judiska kyrkogården kunde han ändå ha sett ett enkelt men talande minnesmärke till Gettots Offer som restes där 1959.

Jag besökte Lodz den 20 september i år, 20 år efter min ofrivilliga "evakuering" därifrån. Jag var inbjuden av den judiska organisationen i Polen för att delta i minneshögtiden med anledning

av 20-årsminnet av gettots likvidering. Vi ville inte att våra mördade anhöriga skulle glömmas, vi ville att minnet av de förföljda skulle hållas levande för världssamvetet. På samma kyrkogård, där de öppna gravarna vittnar om det inte så avlägsna barbariet, samlades vi, en liten skara av anhöriga och överlevande, tillsammans med representanter för staden, arbetarpartiet och arbetsplatser. Skolungdom höll vakt vid minnesstenen, blommor och kransar nedlades i minnesfylld tystnad. Ceremonin var enkel och vacker och inga långa tal hölls, ty ord kan ändå inte förklara allt. På eftermiddagen hölls en minneshögtid i den nya statsteatern. En del av de som samlades där var inte unga längre och hade barn som var lika gamla som de själva när de kom i gettot. Tal hölls av ordföranden för föreningen, av f. d. frihetskämpar, av stadens viceborgmästare och av en av mina kamrater som hyllade minnet av ungdomarna i den antifascistiska ungdomsrörelsen i gettot. Den artistiska delen av programmet utfördes praktiskt taget av judiska skolungdomar, som sjöng visor

och läste dikter skrivna under förföljelsen.

Efteråt vandrade jag på gettots gamla gator med en av mina vänner, en läkare som hade organiserat hemlig sjukvårdstjänst i gettot. Vi såg husen där vi bott och där vi haft våra kamrater. Jag gick just in på gården där jag bott med min familj och började gripas av en beklämmande känsla av svår förlust. Men jag muntrades snabbt upp av ett par underbara ungar med glada röster och härliga ögon, som lekte där som jag själv gjort förr i tiden. De ville att jag skulle komma till dem igen i morgon. En annan vacker episod, berättad av en god vän, gjorde att besöket där nere faktiskt blev mera positivt än plågsamt. Min vän var tvungen att ordna något i stan mitt i högtiden på kyrkogården. Då han skulle tillbaka upptäckte han att han inte hade pengar nog för taxi. Men han hade bråttom. Han tog en taxi och bad chauffören att han skulle sätta av honom då taxameteren visade 6 zloty, han skulle sedan gå eller ta spårvagn till den judiska kyrkogården. "Till den judiska kyrkogården kör jag Er utan pengar i dag", sa den unge chauffören. En underbar replik i det förut så starkt antisemitiska Polen.

"Aldrig mera krig, getton och koncentrationsläger" var mottot för 20-årshögtidigheterna. Den unga generationen som inte varit med om kriget måste överallt uppfostras i denna anda och mänskligheten måste hålla levande minnet av krigets och fascismens offer.

Lodz' stadsfullmäktige och partimyndigheter lovade nyligen att tillmötesgå vår önskan att resa ett monument på gettoområdet. Det behövs inte bara som en påminnelse om gettot i Lodz utan också därför att getton och rasförtryck alltjämt finns på andra håll i världen.

Köp K L A P P E N

**O. L:s
Manufaktur**

Emågatan 29 — Bagarmossen
Tel. 48 03 47

ALLT I BRANSCEN

(kvällsöppet)

Evas Frukthop

LAGAPLAN 6 — BAGARMOSSEN
Telefon 49 58 87

MÅLARE HENRY KJÄLLANDER
till Eder tjänst

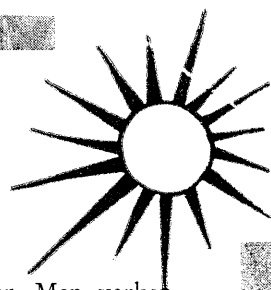
BONDEGATAS 65 — STOCKHOLM Sö
Tel. 43 31 89 — 41 62 59

BAGARMOSSENS

BLOMSTERHANDEL

Lagaplan, Johanneshov. T. 39 19 39, 39 13 40

rena nöjet

Vår familj har gripits av något som en skribent kallat för den stora tvättmaskinsskälvan. December är ju en tid, då man plötsligt upptäcker att hemmet behöver kompletteras, rustas upp i tidens anda. Man insuper utan att blinka alla reklamens argument och dövar sitt ekonomiska samvete med dem. Hur kunde vi en gång inbilla oss att en modern människa skulle kunna klara sig utan diskmaskin, bonapparat, tvättmaskin, mekaniska gräddvispar, grillar och strykapparat, hårtork, elektriska tandborstar m. m., m. m.? Reklamen har så att säga öppnat våra ögon för den nya tiden. Alla dessa moderna apparater håller dessutom på att bli så fulländat invecklade att alla familjer snart löst sina fritidsproblem inom hemmets fyra väggar.

Vårt hem har aldrig varit så rent som nu — och så vått. Med liv och lust går vi in för vår hobby: att prova olika tvättmaskiner. Det ena bländande tekniska undret efter det andra har tagit plats i vårt kök, skapelser med den mest utsökta design, vitblänkande, strömlinjeformade, patenterade underverk, raffinerade skal om det låt vara något prosaiska innehållet.

Vårt kök liknar ett laboratorium. Sladdar och slangar ligger i trassliga härvor över golvet. All övrig hushållsverksamhet har avstannat. Familjen har levt på burksoppa och torrscaffning samt AD-vitaminer en lång tid. Vi tänker inte gå igenom alla de hundra tvättmaskinsmärken som finns i marknaden (fastän vi då hade kunnat klara oss från inköp cirka två år framåt) men som de varumedvetna konsumenterna som vi inbillar oss vara går vi med största allvar och noggrannhet inför detta för vår bekvämlighet så viktiga beslut.

ATT PROVA en ny tvättmaskin är ett helt äventyr, fyllt med glada (och mindre glada) överraskningar och oväntade händelser, sådant som ger vardagen spänning och omväxling. Ingen

deckare eller "rysare" i världen kan få mig att känna mig så pillrig som när jag skall till att trycka på knappen till en oprövd tvättmaskin. Först gäller det att se till att alla lock och luckor är stängda, samtliga slangar rätt placerade och kopplade. Sedan bör man trycka på RÄTT KNAPP. Annars inträffar lätt den malörens att vattnet pumpas *ur* i stället för *i* maskinen, att centrifugen sätts igång i stället för tvätttrumman, att vattnet från den bortglömda urpumpningsslangen sprutar över golvet, att någon annan slang åstadkommer ett rart litet vattenfall över lillans huvud eller att allt helt enkelt står stilla och tyst trots att lampor lyser och blinkar och strömmen är påslagen. Men sådant får man överse med bara för nöjet att få tvätta i sitt eget minimumkök och få hänga sin tvätt i sitt eget badrum, oberoende av andra, oberoende av tider, i splendid isolation, ensam med sin tvätt. Sådant kallas standardhöjning och rationalisering.

Efter en provtvätt samlas vi kring kaffebordet och njuter av doften av våta yllestrumpor och blänket från vår senaste maskins brännlackerade emalj. Vi — det är barnen och jag. Far har hyrt ett plasttält med andningshål högst upp, där han har flytt till de ryska klassikerna och gamla kinesiska tänkare. Det är att "höja sig över livets banaliteter"

som Tjechov säger. Men varken Tjechov, Tolstoj eller Konfutsi behövde tvätta sina strumpor eller blusar själva, så uppriktigt sagt tycker jag inte dom har någon talan i det här fallet.

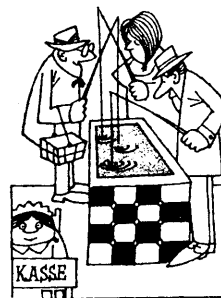
För att återgå till det banala alltså. I tvättmaskinsyrkan har köksgolvet också fått en ordentlig rengöring tack vare de floder av vatten — som trots att försäljaren garanterade att maskinen möjligtvis bara skulle "stänka lite" — flyter i en stilla ström över linoleummattan. Någon gång skall ju också köksgolvet bli som det en gång var. Således har man nytta av sin privata tvättmaskin på många sätt.

Vi tänker bara i tvätt och i sömnen hör jag tvätttrummans surr och centrifugers tjut. I mina drömmars tvättmaskin matas plaggen via ett löpande band direkt från smutskorgen in på ena sidan och kommer ut ur den andra, struken, manglad, lagad och hoplagd. Lakanen spottas ut i små högar omknutna med skära sidenband och örngottsvarens band är dragspelsveckade som i min mormors linneskåp. Små påsar av kamfer hänger fast vid de bländande vita handdukstravarna och oljudet från motorn har omvandlats till ljuva toner kanske ur Bachs Brandenburgerkonserter eller Mozarts operor, toner lika rena som den tvätt jag trodde var vit ända tills jag...

Kraka

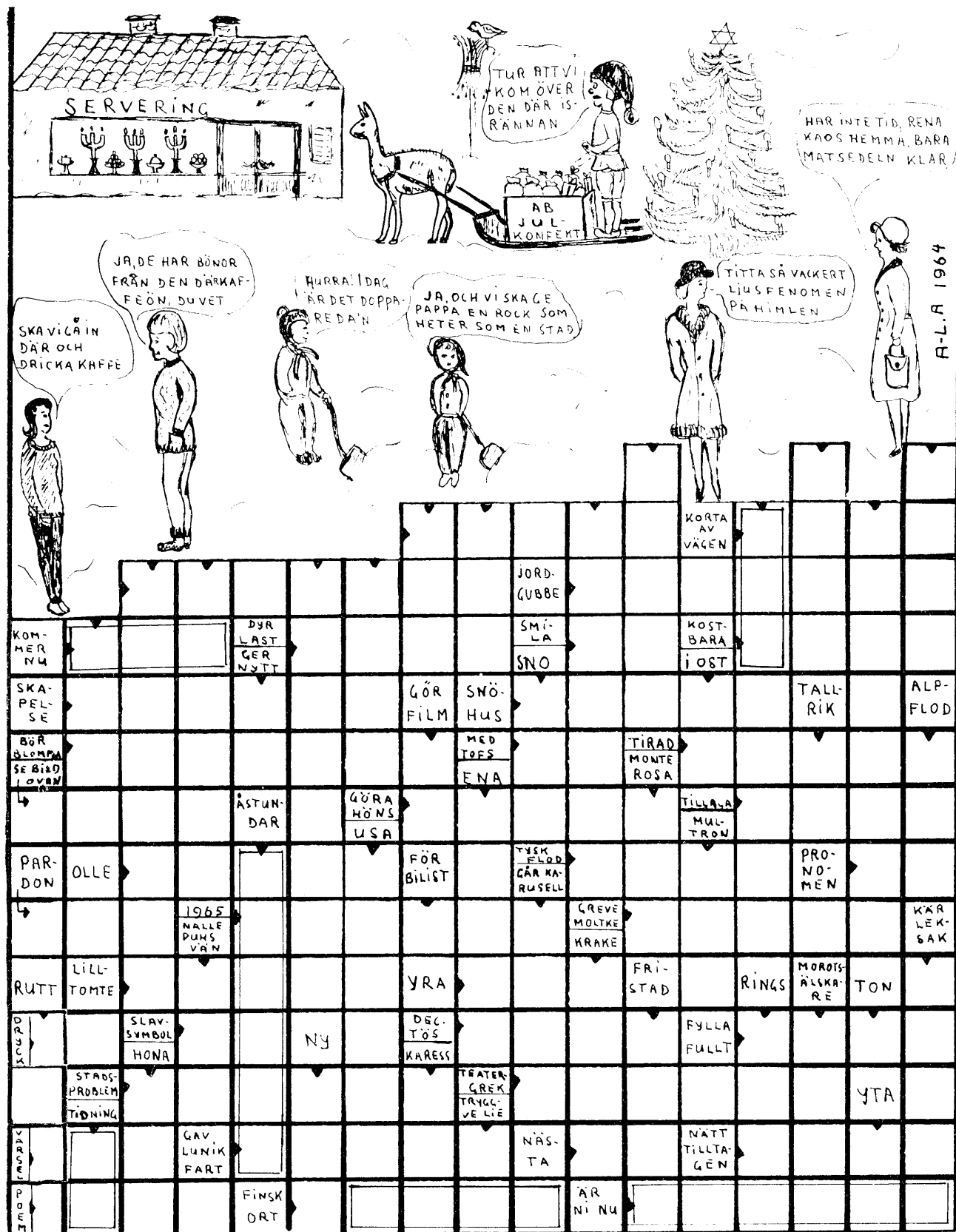
— Jag har stickat den efter din nya dietlista.

Självtjänst

julkryss -64

Lösningen skall vara redaktionen tillhanda senast den 20 januari. Märk kuvertet "julkryss -64". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpriser.

Lösningen insänd av:

namn:

bostadsadress

postadress

(Med detta nummer medföljer som bilaga ett inbetalningskort)

nr 8-9 1964

Pris 1: 50